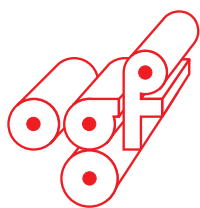

TYP0- grafiske MEDDELELSER

**Landsmøtet
2007** Side 8 og 9

Etter at vi er blitt medlemmer i Fellesforbundet er det ikke slik at vi kan si at nå starter oppgjøret for 2008.

Ikke at det var noe galt med den organisatoriske behandlingen i NGF, men i vårt nye forbund starter det kommende oppgjøret når det forrige er over.

Det er en omfattende evalueringsprosess, med både forbundsstyret og seksjonsrådene involvert.

Deretter lages det et debatthefte som brukes under forberedelsene til neste oppgjør.

Da forslagsfristen gikk ut for forslag til forbundet 26. oktober hadde det kommet inn 2347 forslag, noe som er flere enn for to år siden. I tillegg kommer forslag som ble sendt inn til landsmøtet, og oversendt derfra.

Vi må kunne si at dette er en imponerende aktivitet, spesielt når en vet at medlemmer og avdelinger har vært opptatt med landsmøte. Den organisatoriske behandlingen går nå sin gang via seksjonsrådene tilbake til forbundsstyrets møte i januar. Her skal det også tas stilling til hvilken oppgjørsform Fellesforbundet går inn for. Et endelig vedtak av hovedkrav og oppgjørsform gjøres i re-

presentantskapet i LO 19. februar.

Nå er jo tariffoppgjøret også politikk og ikke bare organisasjon, og her ligger det klare prioriteringer fra landsmøtet. Og for å holde oss tidas retorikk; så er landsmøtets krav

AFP, AFP, AFP. Og ikke bare like god, men minst like god som både forbundslederen og statsministeren erklærte under det samme landsmøtet.

Når det gjelder kravene for våre overenskomster er det noen områder som peker seg ut; Økt lønn for læringer, bedre betingelser for overtidsarbeid og skiftarbeid.

Et krav som må sies og være relativt nytt innenfor våre overenskomstområder er kravet om høyt generelt tillegg. Begrunnelsen her er både at grunnlønnen for ansatte innenfor grafisk industri begynner og bli lav sammenlignet med andre, og at lave generelle tillegg, og store ulikheter i lokale tillegg, skaper alt for store lønnsforskjeller.

Som dere vil lese et annet sted i TgM, er det stadig tilbakevendende temaet om helgearbeid i siviltrykkeriene i ferd med og gå inn i en mer konkret løsning.

Når det gjelder det som vil være hovedkravet, uansett oppgjørsform, nemlig AFP har OGF engasjert seg før og under landsmøtet. Vi har også

støttet opp under aksjonen «Forsvar AFP» både økonomisk og på andre måter. Vårt halvårsmøte som ble avholdt i slutten av oktober vedtok følgende formulering som sier noe om at arbeidet med dette spørsmålet ikke er over:

«Oslo Grafiske Fagforening vil aktivt følge kampen om bevaring av en fullgod AFP frem mot tariffoppgjøret i 2008, eller så lenge det er nødvendig. OGF vil aktivt delta på markering-er og oppfordre klubber og medlemmer til å gjøre det samme i aksjoner med sitt utspring fra «Aksjon forsvar AFP.»

Hvis nødvendig vil foreningen øket sitt økonomiske bidrag.

Forside bildet:

Fasaden på Folkets Hus under Fellesforbundets landsmøte i Oslo, 6.-11. oktober.

Foto: Finn Jensen

Innhold, nr. 4 - 2007:

arbeiderforening **Side 14-15:** Studietur til Boston, USA **Side 16-17:** Bedriftsbesøk: Schibsted Trykk AS **Side 18:** Bjørn Bertil Fagerstrøms minne **Side 19:** Halvårsmøtet 2007 **Side 20:** Tør du være kreativ og Visste du at? **Side 21-22:** Møte for tillitsvalgte i dystrykk og heatsektoren - Situasjonen i Dagbladet **Side 23:** Møte for tillitsvalgte i de europeiske dystrykkeriene **Side 24-25:** Norsk Grafisk Forbund 125 år **Side 26:** Debatt: Møter i foreningen og Markering av AFP-ordningen **Side 27:** Oppmykning av frontene **Side 28:** Kollegaen min- Lina Merit Jacobsen **Side 29:** Ungdomskonferansen **Side 30-31:** Jubilanter i januar, februar og mars 2008.

TYPO- grafiske MEDDELELSER

Medlemsblad for
Fellesforbundet, avd. 850, Oslo
Grafisk Fagforening.
Sagveien 24 - 0459 Oslo
Utkom første gang i 1876.

Ansvarlig utgiver: Terje Fjellum

I REDAKSJONEN:

ANITA FRØLAND
Andvord Grafisk • anita.froland@andvord.no

KJETIL LARSEN
Hjemmet Mortensen Trykkeri
kjetla@bbse.no

EVA-LILL BEKKEVAD
LO media • eva-lill@lo-media.no

LARS PENICK
Dagbladet • lpe@dagbladet.no

KNUT ØYGARD
knut.oygard@fellesforbundet.no

PER CHRISTIAN JOHANSEN
Hjemmet Mortensen Trykkeri • per_joh@chello.no

FINN JENSEN
pensjonist • tlf.: 95 82 26 92

OLE M. BLAKISRU
omb@dagbladet.no

ADOLF LARSEN
adolf.larsen@fellesforbundet.org

Du kan også ta kontakt med Adolf når det gjelder stoff og andre henvendelser på tlf.: 22 80 98 75.

Trykk: AKTUELL GRAFISK

Styrke og troverdighet?

EUs tjenstedirektiv? Da jeg først leste om elendigheten, syntes jeg dette hørtes like interessant ut som å pugge telefonkatalogen for Pyongyang. Men så har jeg forstått at det handler om sosial dumping. Om noe som foregår midt iblant oss.

Ettersom Fellesforbundet har vært i første rekke mot sosial dumping, ble jeg interessert da jeg hørte at det kunne bli kampavstemning om EUs tjenstedirektiv på landsmøtet i oktober. Statsminister Jens Stoltenberg kom. Han ønsket ikke at Fellesforbundet skulle kreve veto mot å innføre tjenstedirektivet. Han er ikke så redd for at det skal hindre oss i nødvendige tiltak mot sosial dumping. Næringsminister Dag Terje Andersen kom. Han mente det samme. Daværende forbundsleder Kjell Bjørndalen var enig: Bare hvis direktivet hindrer oss i å bekjempe sosial dumping, skal Fellesforbundet kreve at Norge sier nei takk.

Statsminister, næringsminister og forbundsleder stod sammen. De ble hørt på. Men da det kom til stykket, hadde de i denne saken en overbevisningskraft like sterk som Mulla Krekar ville hatt i Norsk Luthersk Misjonssamband. Toppfolkene ble nedstemt så det sang, da et overveldende flertall vedtok at «Regjeringa må bruke retten til å reservere seg mot EUs tjenstedirektiv for å unngå å svekke vilkårene for å bekjempe sosial dumping».

Direktivene kommer inn i norsk lov gjennom EØS-avtalen, som noen kaller en husmannskontrakt. Men vi har altså en rett til å si nei til direktiver vi ikke ønsker. En rett som Stortinget aldri har brukt. Stortinget har svelget unna enhver EU-lov, også når det har gått ut over norske arbeidsplasser. Hvorfor? Kanskje fordi det er Ja-flertall på Stortinget, tross Nei-flertallet i befolkninga. Hvis Norge nå bruker sin vetorett mot tjenstedirektivet, vil dét i seg selv bevise at vi har muligheter til å bekjempe sosial dumping utenfor EU som vi ikke ville hatt ved EU-medlemskap. Ingen EU-land kan si nei til direktivet.

Jeg forstår at det kan være litt ubehagelig for EU-tilhenger Stoltenberg at Fellesforbundet krever veto. Men for alle som ønsker en uavhengig fagbevegelse, er vedtaket gledelig. For det viser

at landsmøtet ikke tok hensyn til «toppenes partnerskap» inne i maktens korridorer. Landsmøtet tok hensyn til saken, som er medlemmenes og samfunnets beste.

Var det overraskende? Litt, kanskje. Spesielt toppene i Fellesforbundet har liksom ikke vært dem man ser oftest på barrikadene. **Da privatiseringsbølgen slo inn over våre sosialdemokratiske strender, ikke minst under Jens Stoltenbergs første regjering i 2000-2001, var det Fagforbundet under ledelse av Jan Davidsen som tok opp kampen.**

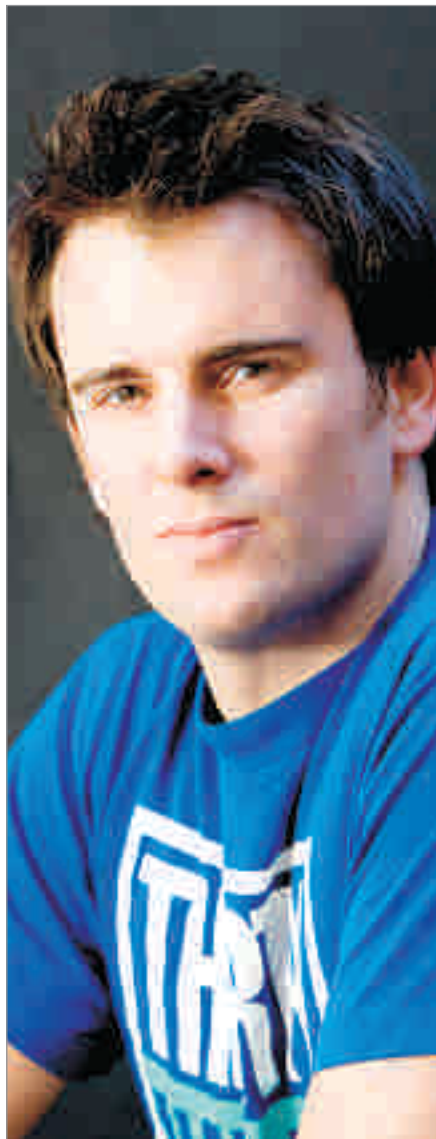
Mens Fagforbundet bygde breie allianser mellom offentlig og privat sektor til forsvar for velferdsstaten, stod Fellesforbundets Kjell Bjørndalen i beste fall på sidelinja. Mens bussjåfører og omsorgsarbeidere landet over sloss mot privatisering og konkurranseutsetting, mente Bjørndalen at det var helt OK å sette til og med helse og skole ut til private selskaper: «For meg kan de private godt utføre oppgavene, så lenge vi bevarer offentlig styring,» sa forbundslederen til Dagens Næringsliv i 2001. Det er det samme som Høyre og Frp mener.

Nå har Fellesforbundet fått en ny ledelse. Lederne har, med AFP-striden og kampen mot tjenstedirektivet, en gylden anledning til å vise at deres plass er innenfor arbeidsfolks fellesskap, ikke toppfolkenes partnerskap.

Et viktig steg, kunne være å utvikle et godt forhold til Fagforbundet. Dette er LOs største forbund, med nær 300.000 medlemmer. Det er ingen hemmelighet at det har vært en del harde motsetninger. Det er kanskje heller ikke så rart, hvis Fellesforbundets ledere ikke viser solidaritet med sjåfører, pleiere, renholdere og andre kommuneansatte som slåss mot forverra vilkår gjennom outsourcing eller privatisering? Her bør Fellesforbundet bli entydig solidarisk. Så må selvsagt Fagforbundet vise forståelse for interessene til arbeidsfolk innenfor «Jern og krystall» (som noen sier, etter at Hotell- og restaurant kom inn i Fellesforbundet).

Forbundslederne bør gå i bresjen for et sterkere samhold. Men dette handler ikke om Arve Bakke og Jan Davidsen. Det handler om noe større: fagbevegelsens styrke og troverdighet.

Gjestespalta

*Magnus E. Marsdal
Styreleder i Stiftelsen Manifest
Forfatter av Frp-koden*

Journalistkurs i Akersgata 49

Her har kursdeltagerne i Dagbladet: Fra venstre: Kari Ebbesen Nysæther, Eli Tveita, Paul Bjerke (kursleder), Westermøy, Ole Blakisrud, Gunn Magerholm (skjult) og Grete Furu.

Dagbladet

I et stilig undervisningsrom på toppen av Dagblad-bygget sitter en liten gruppe og lytter til journalistiske foredrag. De lytter til eksredaktør Paul Bjerke. Her foregår forberedelse til eksamen i journalistikk pensum: Høgskolen i Volda. Dette er gruppe to av i alt tre grupper som skal ta til seg journalistisk lærdom.

Tekst og foto **Ole Mangnus Blakisrud**

– *Hvor mange er dere som går på journalistkurs nå denne runden?*

– Vi er seks som tar dette kurset nå i første omgang, og vi er gruppe to av i alt tre grupper som tar dette kurset.

– *Hvilken bakgrunn har dere som tar dette kurset?*

– Vi er CCI-sideombrekkere i avisen med tradisjonell typografisk bakgrunn.

– *Hvordan kom dette kurset i stand?*

– Dette kurset blei satt sammen etter forrige runde med nedbemanning i avisen. En av forutsetningene for at klubben skulle gå med på bedriftens krav ved nedbemanningen i 2005 var at vi skulle kjøre kompetansehevingsprosjekt.

– *Så når redigererne begynte å lære seg typografi, så ville dere lære journalistikk?*

– Ja, noen redigerere har typoutdannelse i Dagbladet. Foreløpig praktiserer de ikke så mye direkte på sidene, men det viktige er at vi etter å ha lært noe om hverandres fagområder samarbeider bedre om å lage gode former og fine sider. Nå skjønner vi mer hverandres fagspråk og sjargong. Omkring dette med enpersonfunksjoner står vi også sterkere. Nå kan flere komme i søkelyset når denne funksjonen skal utvikles videre.

– *Har dere kommet langt i de fem kursbolkene?*

– Vi er kommet til siste avspark om nettpressjournalistikk.

– *Har kurset svart til forventningene?*

– Dette har vært en teoretisk greie, og for oss håndverkere er det litt fremmed, men det har vært veldig inspirerende.

– *Videre etter kurset, er det en fordel å dra med seg dette i jobbsituasjonen?*

– Ja, lærdom er lett bær, og for å si som Wergeland: *Bokhylla er den stigen du skal gå for å nå din sidemann.* (Eller noe liknende). I det hele er det ikke skadelig å kunne noe, eller mer, for å si det sånn.

Journalistkurs i Biskopstuen

Foto: Aftenposten

For første gang får typografer og redigerere i Aftenposten mulighet til å gå inn på hverandres arbeidsområder.

Tre typografer og tre redigerere som er medarbeidere i redaksjonen deltar i høst i et pilotprosjekt der de lærer litt av hverandres fag.

– *Hvor mange er dere som går på kurs nå denne runden?*

– Tre typografer og tre redigerere deltar i et pilotprosjekt som går fra 3. september til 14. desember. Her får de opplæring i hverandres fag, dels typografer for seg og redigerere for seg. Opplæringen skjer dels ved teori, dels ved praksis på deskene her i huset. Etter at prosjektperioden er avsluttet, skal de seks fremdeles jobbe hovedsakelig som henholdsvis typografer og redigerere, men samtidig kunne gå inn og utføre arbeidsoppgaver som til nå har vært forbeholdt den andre yrkesgruppen. Senere skal partene vurdere om de skal fortsette med lignende opplegg.

– *Hvilken bakgrunn har dere som tar dette kurset?*

– Både de tre typografene og de tre redigererne har lang yrkeserfaring fra eget

Fornøyde deltagere i prosjektet er bak fra venstre: Kari Einertsen, Sølvi Sjøli, Øivind Lindemark, Morten Auberg, Morten Sjøli og Astrid Hamre. Foran: prosjektleder Atle Syvertsen.

Deltagere hos VG er fra venstre: Ingfrid Sørli, Arild Andresen (skjult), Heidi W. Westgård, Rolf Dybvik, Paul Bjerke (kursleder), Asle Grepp og Stig Dietrichs.

fag, alle fra Aftenposten og noen av dem også fra andre bedrifter.

– **Hvordan kom dette kurset i stand?**

– Prosjektet bygger på en trepartsavtale mellom Aftenpostens Grafiske Klubb (AGK), Aftenpostens Redaksjonsklubb (AR) og bedriften Aftenposten AS. Avtalen er godkjent av hovedorganisasjonene sentralt. Den kom i stand etter først utformelle samtaler, deretter forhandlinger mellom de tre lokale partene.

– **Så når redigererne begynte å lære seg typografi, så ville dere lære journalistikk?**

– Det går begge veier – typografene lærer redigering og redigererne lærer typografi. For alles del var det nok et ønske om å lære noe nytt.

– **Har dere kommet langt i de fem kursbolkene?**

– Det er mer snakk om «en lang sammenhengende bolk», fra 3. september til 14. desember.

– **Har kurset svart til forventningene?**

– Det er det bedre at deltagerne svarer på, jeg bare koordinerer opplegget!

I et trivelig undervisningsrom i VG-bygget sitter en unik gruppe og fordypet seg i tyngre journalistisk materiale. Lederen for denne gjengen er eksredaktør Paul Bjerke. Her foregår forberedelse til eksamen med pensum: Høgskolen i Volda. Vi tar et lite revolverintervju, CCI-ekspertisen kan ikke forstyrres lenge:

– **Hvilken bakgrunn har dere som tar dette kurset?**

Vi er CCI-sideombrekkere i avisen med tradisjonell typografisk bakgrunn.

– **Hvordan kom dette kurset i stand?**

– Det var på grunn av at en del redigere tok typografutdannelsen. To fikk godkjent sin kompetanse. En av disse har nå avlagt svenneprøven, og fått godkjent kompetansekravene.

– **Så når redigererne begynte å lære seg typografi, så ville dere lære journalistikk?**

– Ja, og det var så vidt vi forstår, et ønske fra ledelsen. De tror de vil ha en retning på produksjonen som går mer mot enpersonfunksjoner. Måten dette utvikler seg på, med typografer som både

redigerer og brekker om, er noe mange i huset ønsker. Vi tror ledelsen også ønsker at flere øyne ser og tenker likt rundt dette med oppslag og journalistikk. Flere som kan komme med gode innspill osv. Vi kan nå den journalistiske sjargongen, vi vet i hvilke baner det tenkes og besluttes. I noen aviser foregår dette i grupper på opptil tre-fire designere/tekstredigerere som utfordrer hverandre og jobber i team.

– **Har kurset svart til forventningene?**

– Så langt har dette vært en øvelse i å tenke akademisk. Vi er fagfolk, men nå har vi tro på at vi skal få brukt mer av vår avisfaglige bakgrunnskunskap - og det ser vi fram til.

– **Videre etter kurset, er det en fordel å dra med seg dette i jobbsituasjonen?**

– Ja, det er alltid en fordel å få ta del i en større prosess, når de journalistiske kodene blir knekket, når vi føler oss hjemme i sjargongen osv. I framtida vil det antagelig bli mer ansvar og større utfordringer for oss på desken. Ledelsen ser en fordel i at vi snakker samme språk, men den store rasjonaliseringsgevinsten er det ikke mange som ser for seg akkurat nå. Vi vil vel heller videreutvikle produksjonssystemet vi har i dag.

Tanker fra en plass bakerst i salen på landsmøtet

Lørdag 6. oktober, jeg har funnet min plass i salen, landsmøtets åpning starter om fem minutter. På inngangskortet som jeg har i en stropp rundt halsen står det 771 Gundersen Lisbeth, Gjest.

Av: **Lisbeth Gundersen**

Bak meg sitter to gamle kolleger, foran meg en annen gammel kollega og - ved min side selveste Lars Skytøen, Jern og Met. Han med de lyse, lyse blå øynene som gnistret, han som tordnet mot arbeidsgiverne i 1986 da NAF varslet lock-out for over 100 000 medlemmer av LO. Den gang slo Lars Skytøen neven så hardt i bordet at LO sitt krav om kortere arbeidstid fikk sympati selv i arbeidsgivernes rekke. Resultatet ble at LO fikk gjennom sitt krav og at NAFs leder, Pål Kraby, måtte forlate sin stilling. Skytøen er en av mine helter, for meg er han selve symbolet på landsmøtets motto «Styrke og troverdighet».

Det er kjempemange mennesker i salen – nesten 1000 og av disse er 551 representanter, det blir liksom nesten som en LO-kongress for privat sektor.

Det er rart å sitte her å bare skulle lytte, ikke skulle gjøre noe annet enn å følge med i det som foregår oppe på podiet, ikke ha noen oppgaver, eller ikke minst, få være med i det som foregår av forhandlinger, blant annet utenfor valgkomiteen. Likevel føler jeg en liten sitring i mellomgulvet, nå starter landsmøtet som skal legge faglige og politiske føringer for de neste fire år, ikke bare for Fellesforbundets medlemmer, men for arbeidfolk fra hele landet, det er stort og jeg føler meg som en del av det, selv om jeg «bare» er gjest.

Så legger summingen i salen seg, summing av så mange mennesker blir til kjempestøy, og det blir liksom musestil-le når alle holder munn.

Klokka er blitt 13.00 og Landsmøtet åpner med revyen «Jern og Krystall», som er preget av at Kjell Bjørndalen skal gå av, og at Fellesforbundet er blitt mer mangfoldig ved at Grafisk og Hotell og Restaurant er kommet med i fellesskapet.

Revyen var et «fyrverkeri» som gav en pangstart for det som skulle skje fra 6. til 11. oktober.

Søndag sto Organisasjon, rekruttering og vedtekter på dagsordenen. Dette var dagen for debatt om likestilling – og sannelig det ble det til gangs. Representantskapet hadde tiltrådt forslag om et likestillingsutvalg og en likestillingskonferanse, men forslag om et kvinnettverk på tvers av bransjene, var ikke tiltrådt. **Hva er det som gjør at menn i 2007 er så livende redd for dette, er det det samme som kanskje felte Val-la, når kvinner inntar maktposisjoner, må menns makt vike?**

Adolf startet «ballet» og fremmet forslaget som var blitt avvist, så fulgte sterke, flotte, kunnskapsrike, strategiske og veltalende grafiske kvinner.

Eva-Lill, Gunn, Trude, Guri, Anita og Kristin gjøv på og dominerte talerstolen på en slik måte at det måtte ta pusten fra

ledelsen, «vi er kvinner, regn med oss, vi vet best hva vi trenger og hva FF trenger for å bli et likestilt forbund». Jeg satt bak i salen på plass 771 med klump i halsen og blanke øyne, dette er «verdens flinkeste grafiske jenter», de gjorde meg så stolt. Skytøen hvisket, «men vil ikke dette bli en stat i staten», jeg så på ham og hveste NEI, han sa ikke mer om den saken.

Det var mange kvinner og menn fra de forskjellige bransjer som deltok i denne del av debatten både for og imot forslaget. Høydepunktet kom da Monica fra tidligere HRAF støttet forslaget og avslutningsvis sa til de kvinner i Fellesforbundet som ikke hadde behov for noe kvinnettverk: Det er fine greier, at dere er så fornøyd, noen er kanskje så

tøffe at de står når de pisser.

Forslaget ble overført til redaksjonskomiteen, og når deres forslag ble lagt fram på torsdag var kvinnettverket innbakt, riktignok uten forslagsrett, det får komme ved neste korsvei. Og når avstemmingen kom, ble det sannelig enstemmig vedtatt. Det betyr nok også at Kristin hadde gjort en god jobb i redaksjonskomiteen og at resultatet av kvinners forarbeid, samarbeid og vilje, vant fram.

Men hva nå – nå må kvinner i Fellesforbundet på tvers at bransjene vise at dette er det riktige verktøyet til å få flere kvinner på barrikadene, også i de «gamle» mannsdominerte bransjene, der noen er så tøffe at de står og pisser.

Jeg gleder meg allerede til neste landsmøte for å se og høre resultatene. Jeg vet dere klarer det og ønsker lykke til.

Det neste temaet som virkelig interesserte meg var AFP.

Når forslaget til den nye pensjonsreformen ble lagt fram, ble jeg livredd, jeg var fylt 60 år og kjente at jeg var sliten etter noen og førti år i arbeidslivet. Kunne jeg være blant de uheldige som akkurat ikke rakk å bli med på den gamle ordningen? Vi trodde at den gamle ordningen ville fase ut 1. januar 2007. Nå ble det jo heldigvis ikke slik, derfor kunne jeg gå av med AFP 1. mai 2007.

Men hva ville skjedd om våre antakelser hadde vært riktige?

11. september 2006 ble jeg sykemeldt, jeg møtte den ekle veggen. Hadde jeg ikke hatt AFP å se fram til, hadde livet vært tyngre, også økonomisk. Hvem er sliterne? Like mye som hardtarbeidende kroppsarbeidere, både kvinner og menn, kan utbrenthet være grunn til å slutte jobben før du oppnår folkepensjon. Jeg er i dag evig takknemlig for at jeg fikk en verdig utgang av arbeidslivet, det er

godt å være AFP-pensjonist.

For alle dem som ikke har helse verken fysisk eller mentalt, nytter det ikke å vifte med en gulrot og si at du får mer pensjon hvis du jobber noen år lenger, det er nesten en hån for dem som ikke orker mer.

Derfor var det så flott å lytte til debatten, AFP skal ikke forringes, den skal være minst like god som i dag. Selv om ledelsen i Fellesforbundet og landets statsminister bedyret at det var dette de også mente, så gav ikke delegatene seg, «vi skal stramme opp formuleringene i representantskapets innstilling» og slik ble det. Det skal bli spennende og se hva som skjer i tariffforhandlingene 2008. Vil Bakkes knyttneve være like virkningsfull som Skytøens var i 1986?

Under temaet sosial dumping var det sterkt og høre historien fra Mariusz Hejbowicz, en bygningsarbeider fra Polen, og hans møte med norsk arbeidsliv og norsk fagbevegelse.

Det er nesten ufattelig at så mange mennesker er villig til å trække på andre for å berike seg selv. Når Hejbowicz avsluttet sin historie med å si at «det er kun fagbevegelsen som har vilje til å hjelpe og gripe inn når det er nødvendig», duk-

ket diktet Til mine barn av Stig Holmås opp i hodet mitt:

«Jeg etterlater mine barn dette diktet, for at de skal lære å elske, vinne, havet, den søte lukten av stor kjærlighet – og fagforeningene – uten dem hadde vi ingenting. Den trette orker ikke elske, den sultne ser ikke det vakre.

Sosial dumping og EUs tjenstedirektiv ble en bred og flott debatt fra tillitsvalgte, som dessverre kan fortelle groteske historier fra mange bransjer. Fellesforbundet har gått i bresjen for å motvirke dette uhyret, og vil fortsatt måtte stå på mot utnyttelse av utenlandsk arbeidskraft og ikke minst angrep på våre egne tariffes.

Ungdommene på landsmøtet imponerte meg stort, de var uredde og fantastisk flinke og deltok i debatten med entusiasme og kunnskap, også til tunge saker som sosial dumping og EUs tjenstedirektiv. Og – de fikk gjennom sitt forslag om et vedtektsbestemt ungdomsutvalg, selv om representantskapets innstilling var negativ. Dette lover godt for framtida, håper de blir tatt godt vare på, blant annet gjennom et kvinnenettverk.

Den siste saken jeg har lyst til å dele

mine tanker om, er valget. Tenk «lille grafisk» med 30 delegater på landsmøtet fikk et brakvalg, Anders Skattkjær ble 1. nestleder, Knut Øygard ble forbundssekretær, vi fikk tre representanter i forbundsstyret, Trude T. Johansen, Terje Fjellum og Stein Tore Sebergesen og fire varamedlemmer til FS. I tillegg får vi vel kanskje Nils Killi etter Bjørn Harald Kristiansen. Våre representanter i valgkomiteen Else-Berit Persson og Arvid Rotbakken har gjort en flott jobb.

Jeg må også si at det gledet meg at ungdomsrepresentanten i FS ble Cathrine Helene Ulvøy, det rettet litt opp i kvinnerepresentasjonen i FS.

Om fire år, på neste landsmøtet, vil sikkert kvinnerepresentasjonen bli høyere pga. ...

Gjett hva jeg sikter til!

6. til 11. oktober ble en eneste stor «fest» for meg, det var deilig å treffe igjen tidligere arbeidskolleger, folk fra Fellesforbundet som jeg jobbet sammen med i utvalg fra jeg selv jobbet i NGF, og ikke minst å få treffe de av delegatene som jeg kjente.

Jeg følte meg privilegert og inkludert i et stort flott fellesskap.

Forhåpentlig ses vi om fire år.

Ung i grafisk!

Er du ung i arbeid og lur på dine rettigheter?

Lørdag 19. januar 2008 skal det være kurs for ungdom i alderen 18-30 år som jobber innenfor grafiske fag. Kurset er åpent for alle, både medlemmer og ikke medlemmer. Dette blir et sosialt og lærerikt kurs, med mulighet for å bli kjent med mange andre ungdommer innenfor ditt fag! Så få med ungdommen i din bedrift og hold av dagen! Detaljert invitasjoner vil bli sendt ut senere.

Har dere spørsmål så ta kontakt med Oslo Grafisk på telefon: 22 80 98 70

En vellykket

Landsmøtet i Fellesforbundet er nå historie, og oppsummeringa i full gang de fleste steder, ikke minst i forbundsledelsen, som til tider opplevde landsmøtet som vel selvstendig.

Av **Adolf Larsen**
Foto **Anita Frøland**

For Oslo Grafiske Fagforening sin del, må erfaringen og inntrykkene oppsummeres som veldig positivt.

Selvfølgelig er dette et resultat av at vedtakene og debattene gikk i vår retning politisk og innholdsmessig, men også fordi landsmøtet i seg sjøl var en meget positiv opplevelse.

Noen gledet seg, og fikk bekreftet sin optimisme. Noen møtte med skrekklblandede forventninger, og fikk sine fordommer avkreftet.

Her var det ikke en homogen masse med middelaldrende menn med ferdige meninger, men relativt mye aktiv ungdom, enn økende kvinneandel og homser i skjønn forening.

Det var en stor forsamling, med nesten 1000 mennesker i salen. Av disse var 551 representanter, uten at størrelsen virket hemmende eller udemokratisk for møteavviklingen.

Når vi kommer ut er det meste fra møtet selvfølgelig for lengst kjent. Vi bringer likevel videre et par av innleggene fra møtet, som vi mener er minneverdige. Vi trykker også noen av vedtakene, som enten er viktige for medlemmene her og nå, som grunnforsikringen, eller som blir viktige i den politiske debatten framover, som AFP og Tjenestedirektivet.

Osloforeningen argumenterte, sammen med flere av de andre grafiske avdelingene for at det skulle bli tillatt med et kvinnettverk i forbundet, på tvers av seksjonsgrensene. Avdelingene foreslo også at kvinnettverket skulle ha forslagsrett til landsmøter og tariffrevisjon. Med unntak av den siste delen, direkte forslagsrett, fikk forslaget enstemmig tilslutning fra landsmøtet etter at redaksjonskomiteen enstemmig gikk inn for det.

Det første innlegget vi bringer

videre, i litt redigert form, er fra Brita Børresen i Oslo-delegasjonen:

– Da vi ikke har hatt muligheten til å si hva vi mener om pensjonsforliket gjennom stortingsvalg så benytter jeg muligheten nå.

I Dagens Næringsliv sto det noe om oss i dag.

Overskriften i lederen er: «Ranerne i LO». Og siste avsnitt lyder: «Pensjonsforliket på Stortinget vil gi folk mulighet til å gå av når de fyller 62 år, men den som går av tidlig, må betale gjennom lavere pensjon resten av livet. Opprørerne i Fellesforbundet krever at noen andre skal betale den regningen. Det kan også kalles et ran». – Ja, eller solidaritet da, som vi kaller det.

Det står også om en fyr fra Norges Handelshøyskole som sier at AFP er en ekstrem subsidiering av friske folk. Og at de som er på AFP er forholdsvis friske og gjør rene økonomiske kalkyler. Ja, og så? Hvem er dem til å dømme, og hvem er de som har laget pensjonsforliket til å dømme? Det er bra hvis man får noen år som frisk pensjonist før man stryker med.

Det er rett og rimelig at de som le-

ver lenge og tjener mye skal betale mer enn oss som tjener mindre og dør tidlig. Dette ble den norsk folketrygden og velferdsstaten bygget på i sin tid. I denne markedsliberalismens tid er ikke solidaritet moderne lenger. Det må vi minne dem på så det runger! Det er kjekt å vite hva blårussen mener om pensjonen. Det får man vite gjennom DN, og det skaper et slags konstruktivt sinne. Og blårussen, hvis de ikke stryker med pga overforbruk av champis og kaviar, lever til de er 80 og 90. Jeg synes det lyser klassehat av DN i dag, men det er vel ingen overraskelse. Deler av pensjonsforliket gjør det samme, og dessverre så rekker det også inn i regjeringskvartalene. Vi vil gjerne leve lenger og jobbe lenger, men da må vi gjøre noe med arbeidslivet og klasseskillene. Takk.

Det andre innlegget vi mener bør leve videre etter landsmøtet, er fra Størk Sigurd Hansen, som satt i forbundsstyret fra Oppland, og er klubbleder ved Hunton fabrikker. Innlegget er fra overlevering av oppropet for AFP, som var undertegnet av 762 tillitsvalgte i Fellesforbundet:

– Dirigent, statsminister. Det går en vekkelse over vårt vidstrakte land. En

Oslodelegasjonen fulgte spent med under landsmøtedagene. Fra venstre: Brita Børresen, Niels Edvard Killi, Kristin Mulleng Sezer og Kjetil Larsen.

debut – eller full seier?

vekkelse i form av et AFP-opprop fra grasrota i Fellesforbundet. Kampen om fremtidens avtalefestete pensjon foregår nå over hele landet.

Grasrota i Fellesforbundet og resten av fagbevegelsen er redde for det som nå foregår. En skal ikke undergrave det bevegelsen har brukt mange oppgjør på å bygge opp. Vi ber ikke om mye vi. Vi forlanger ikke at vi skal ha de pensjoner som direktører eller opptjeningsregler som stortingspolitikere.

Vi forlanger å få ut like gode pensjoner som vi nå har. Det får være første målet vårt, at vi klarer å bevare AFP livsløpet ut, at vi ikke taper pensjon. Nå gjelder det å hindre at våre medlemmer som må gå av tidlig, fordi arbeidsplassen har tatt helsa deres, skal få livsvarig reduksjon i sine pensjoner. Jeg har den glede, kjære statsminister, på vegne av denne vekkelsen, å overrekke deg denne vekkelsens budskap:

Oppropet for AFP med 762 underskrifter er en fin gave ifra grasrota i Fellesforbundet.

Vi håper du tar det med deg og holder en appell for regjeringsskolleger for dette direktivet for AFP, og ikke det andre direktivet.

Det ble et brakvalg for grafisk. Knut Øygard ble valgt til ny forbundssekretær og Anders Skattekjær (t.h) ble 1. nestleder. I tillegg fikk grafisk tre representanter i forbundsstyret: Trude T. Johansen, Terje Fjellum og Stein Tore Sebergesen.

Vedtakene:

Fellesforbundets landsmøte krever, i tråd med LO-kongressens vedtak at AFP opprettholdes på dagens nivå.

- Når du går av med AFP så skal du få beregnet et AFP-tillegg som gir deg samme livsvarig pensjon fra ordinær pensjonsalder (67 år) som om du hadde fortsatt i jobb til 67 år.
- Dersom yrkesaktive må jobbe lenger for å kompensere for levealderjustering, skal beregningsgrunnlaget for AFP-tillegget heves tilsvarende.
- AFP-pensjoner skal fortsatt skattes som pensjoner.
- AFP'ere skal fortsatt motta 950 kroner skattefritt per måned.
- Vi krever at den systematiske underreguleringa av utbetalt pensjon som Stortinget har vedtatt, kun skal omfatte den del av pensjonen som er over minstepensjon, og at reguleringa ikke skal begynne før etter ordinær pensjonsalder, i dag 67 år.
- AFP skal som nå være forbeholdt ansatte i bedrifter med tariffavtale.

- AFP er en rettighet som gir den enkelte valgfrihet til å gå av, og fagbevegelsen vil bekjempe arbeidsgivernes misbruk av ordningen til å presse eldre arbeidstakere ut av arbeidslivet.
- Landsmøtet krever at den nye pensjonsreformen tilpasses en videreføring av AFP-ordningen på minimum dagens nivå.
- Landsmøtet vil advare LO-ledelsen mot å inngå kompromiss på våre vegne i det regjeringsoppnevnte AFP-utvalget.
- Landsmøtet legger til grunn at kravene i dette vedtaket vil være hovedkravet for tariffoppgjøret i 2008, og at landsmøtets vedtak er et minimum for at et forslag til ny tariffavtale skal kunne anbefales.

Representanten E. Myhre avdeling 25

EU sitt Tjenestedirektiv:

Dette tas også inn som strekpunkt i uttalelsen om seriøst arbeidsliv og sosial dumping.

At regjeringa bruker retten til å reservere seg mot EUs tjenestedirektiv for å unnta å svekke kampen mot sosial dumping

Hjemmet Mortensen Trykkeri

Typografiske Meddelelser har tidligere omtalt mulighetene for en fusjon mellom Hjemmet Mortensen Trykkeri (HMT) og Aller Trykk.

Av **Adolf Larsen**

Det er ikke alltid at alle aktørene på arbeidstakersida er like positive til sammenslåinger som tilfellet var her. Både klubber og Oslo Grafiske Fagforening så fordeler ved en stor og sterk aktør på trykkerisida i Norge. Også ledelsen i Aller Trykk var positive og tålmodige i forhandlinger som aldri ble sluttført.

Den eneste som ikke så fordelene var eierne av Hjemmet Mortensen Trykkeri, eller rettere den delen av eierne som befinner seg i Danmark. Egmont erklærte tidlig i prosessen at det ikke var noe mål og ha eget trykkeri, og det ikke tilhørte satsningsområdene for framtida.

Det som startet som et utrednings-

arbeide, hvor fusjon, investering i eksisterende trykkeri, og salg var alternativer, ble mer et spareprosjekt etter at Hjemmet Mortensen priserte store deler av porteføljen ute i Europa.

Forlaget hadde også tidligere innhentet priser på enkeltprodukter utenfor huset, uten at det hadde vært dramatiske forskjeller fra eget trykkeri.

Denne gangen, hvor man fikk inn priser på store deler av porteføljen var prisforskjellene i forhold til trykkeriet på Frysja dramatiske.

Prisene, som var innhentet både i og utenfor Norden lå 30-40 % under de prisene som forlaget betaler for trykkingen i dag. Etter dette var tanken på investering i nytt utstyr, eller fusjon med Aller Trykk aldri noe reelt alternativ.

Etter en lang prosess, uten at noe skjedde kom tilslutt styrevedtaket som klargjorde eiernes mål:

- Det iverksettes en omfattende effektivisering av trykkeriet. Målet er

en innsparing på minimum 30 millioner og i tillegg et bedret bidrag på 10 millioner grunnet økt omsetning.

Administrasjonen skal starte forhandlinger med prioriterte trykkepartnere med målsetting om inngåelse av en langsiktig avtale som gir HM den beste løsningen for forlaget strategisk, når det gjelder leveringsevne og varige konkurransedyktige trykkepriser. Partnervalg skal også tilfredsstille eiernes krav finansielt og risikomessig og søke å ivareta HMT sine ansatte på beste mulig måte.

Det er nå igangsatt et større arbeid på trykkeriet for å nå dette målet slik at det vil gi full budsjetteffekt fra 1/1 2009.

HM konsern jobber med å finne en ekstern trykkeripartner, og har som mål å få til en intensjonsavtale før utgangen av året.

Nytt konsern i Oslo-området

I midten av oktober ble det kjent at tre grafiske bedrifter og et medieselskap ville slå seg sammen. Det nye selskapet, har fått navnet 07 Gruppen as, og består av Gan Grafisk, Gan Media, PDC Tangen og Krone Trykk.

Av **Adolf Larsen**

Med solid økonomi og frisk kapital

Alle bedriftene som inngår i det nye konsernet har hver for seg meget solid økonomi, gode resultater og et godt renommé i markedet. Bedriftene har samlet en forventet omsetning i 2007 på 350 mill kr og har til sammen 185 ansatte. NorgesInvestor vil komme inn på eiersiden med 56,6 % av aksjene, resten er fordelt på nøkkelpersoner og tidligere eiere i bedriftene i 07.

Bedriftskultur

Her er det flere aktører som har vært

gjennom fusjoner og oppkjøp tidligere, uten at det nødvendigvis har styrket verken organisasjon eller bedriftskulturen. Og konkret er det veldig lite vi vet om organisering, antall ansatte og hvilke tanker som ligger bak beslutningen.

Det som er besluttet er at Krone Trykk sin produksjon flytter fra lokalene på Røa og inn til Gan sine lokaler på Sinseren. Og at PDC Tangen i Oslo sentrum også flyttes til Gan.

Riktignok er det noen som er positive, uten at vi tror at de vet så mye mer enn oss:

«Jeg er ikke overrasket, men registrerer med stor begeistring at noen av de ledende virksomhetene i bransjen nå tar konsekvensene av de utfordringene bransjen står overfor. Jeg tenker da særlig på markedets stadige krav om nye produkter og tjenester, men også de strukturelle endringene som er gjennomført i våre naboland. Skal vi henge med i denne utviklingen, er dette veien å gå», uttaler administrerende direktør Pål Stephen-

sen i NHO Grafisk.

Om dette er veien og gå vet vi i fagbevegelsen lite, og det gjør nok også NHO Grafisk, men det vi vet er at starten ikke har vært lovende, sett fra arbeidstakernes side. De ansatte i bedriftene er sterkt kritiske til måten informasjonsplikten ble oppfylt, noe klubbene i tre av bedriftene har uttrykt overfor den nye ledelsen i 07 Gruppen. OGF deler klubbens syn på det som blir oppfattet som brudd på informasjonsplikten. Verken informasjonen til de tillitsvalgte, eller til styrerepresentantene er etter OGF sin mening overholdt.

Spesielt ille blir slike brudd på Hovedavtalens bestemmelser, når en ser hvilke aktører som vi har med å gjøre. Både Håvard Grotheim og Gaute Hartberg, med deres erfaring fra verv i Viskom og ledelse av store bedrifter, er personer vi forventer etterlever lov- og avtaleverket.

Trykkerutdanning i Danmark

Delegasjonen fra Helsingfors var også svært imponert over København Teknisk skole.

En meget engasjert faglærer fortalte og viste rundt på skolen.

I siste nummer av TgM hadde vi en artikkel om den framtidige trykkerutdanningen her i landet. I forbindelse med årets Hovedstadskonferanse, som denne gang ble avholdt i København, fikk noen av oss være med på et besøk på den grafiske avdeling på København Tekniske Skole. På bakgrunn av situasjonen i Oslo, var dette som å komme til en annen verden.

Tekst **Adolf Larsen**
Foto **Anita Frøland**

Undervisningen er organisert som 25 ukers grunnutdanning hvor den enkelte kvalifiserer seg for videre utdanning, og hvor de som ikke har foretatt klare valg avklarer hvilken retning og fagutdanning de vil velge.

Avtaler om lærlingeplass kan tegnes før man begynner, under eller etter grunnutdanningen.

Utdannelsen til Grafisk tekniker, som fra høsten 2006 er den nye utdanningen,

har en varighet på 3,5 år, inkludert grunnutdanningen.

Av dette er det 3 perioder på skolen, 7+7+6 uker, og den øvrige delen er ute i bedriftene.

Av skoleperiodene vil vi spesielt nevne en 7 ukers periode med det som heter «De valgfrie spesialfag». Dette er 18 spesialfag, hvor elevene kan velge fra; Grafisk Teknologiutvikling via storformatprint til design for å nevne noen.

En vellykket omlegging

Et år etter at den nye utdannelsen startet er den allerede en suksess.

Grafisk Utdannelsesutvalg har godkjent 130 lærebedrifter, og det på et år tegnet mer enn 100 utdannelsesavtaler i bedriftene.

Det er også gledelig at bedrifter med digitaltrykk og plottere, har vist interesse for fagutdanning.

Det som i tillegg imponerte oss var de fantastiske lokalene, hvor det ikke manglet på utstyr, verken på førtrykk, digitaltrykk, eller på de 2 trykkavdelingene. De hadde et trykkeri for småformater og et for større formater!

På spørsmål om hvilke firmaer som

betalte dette, var svaret at skolen var sponset av Det Danske Kulturdepartement med 100 %.

Nå har riktignok Djupedal gått av, men selv med en trykker i statsrådsstolen var dette tilstander vi bare kunne drømme om.

Etterutdanning

I Danmark er også etterutdanningen ivaretatt, slik at alle fag som har grunnutdanning, også har plikt til å tilby et etterutdanningstilbud.

Et av tilbudene som er utviklet der er kvalitetssikring for rotasjonstrykkere, et tilbud som har vært savnet i Norge. Etter et initiativ fra Benedikte Sterner i Fellesforbundet et det nå tatt initiativ til å prøve ut dette som et tilbud for norske rotasjonstrykkere. Det er allerede plukket ut seks trykkere fra Hjemmet Mortensen Trykkeri og Dagblad Trykk som skal være «testpiloter».

Søknaden om dette ligger nå til godkjenning i Danmark, men ved et avslag der, vil det bli aktuelt og kjøpe kursplasser ved skolen.

Haraldssøns trykkeri og smuglingen av tyske trykksaker

Da redaksjonen ba meg fram-skatte et bilde til artikkelen på side 21, begynte jeg å grave i historien til trykkeriet Haralds-søn A/S. Trykkeriets eier Harald Haraldsson gjorde en svært viktig innsats for de allierte under 2. verdenskrig. Men utakk er verdens lønn, som det heter.

Haraldsson var forretningsmann, og ikke selv boktrykker. Han var medeier i Halden-trykkeriet Baardsen & Co A/S fra 1922. Fra 1939 drev han firmaets Oslo-avdeling alene under navnet Haraldsson A/S.

Sommeren 1940 ble han kontaktet av direktøren for det tyske Heidelberger-Gutenberg Druckerei, som hadde spesialisert seg på trykking av skjemaer for den tyske krigsmakt. Med trusler om beslagleggelse av trykkeriet foreslo han at Haraldsson skulle trykke dokumenter for tyskerne. I tillegg skulle Haraldsson holde lager for de mest sensitive trykksakene, som fortsatt måtte trykkes i Tyskland.

Haraldsson kjente lensmann Harry Bjerkebæk i Berg ved Halden, som var innmeldt i NS, men som i virkelighe-

ten ledet en illegal XU-etterretningsgruppe. De ble enige om forsøke å smugle dokumenter som Haraldsson trykte for tyskerne ut av trykkeriet, via Halden til Sverige. Derfra gikk de videre til Storbritannia.

For å oppnå dette måtte Haraldsson spille rollen som tyskvennlig krigsprofitor, og drive et farefullt spill med sitt eget liv som innsats. Også andre ansatte var involvert i dette dobbeltspillet. Dokumentene som på denne måten kom de allierte i hendene var av meget stor betydning for å kunne kartlegge den tyske krigsmaktens disposisjoner.

Etter frigjøringen i 1945 ble de som hadde deltatt i illegalt arbeid oppfordret til fortsatt hemmelighold. Konsekvensen var at Haraldsson, og mange med ham som hadde spilt tyskvennlige, fortsatt opplevde å bli foraktet av mannen i gata. Det gikk så langt som at han fikk en personlig bot og at firmaet måtte betale erstatning for å ha jobbet for tyskerne.

Først kort tid før sin død i 1992 fikk han oppreisning.

Haraldssøns historie har en fram-tredende plass i boka Dobbeltspill –

**NORSK
GRAFISK
FORBUND
125 ÅR**

Harald
Haraldsson

«Nazilensmannen» som lurte tyskerne, Valdisholm forlag 1988. Haraldsson A/S ble etter krigen et stort, veldrevet trykkeri som bl.a. ved en investering i en 4-farge offsetmaskin på 1950-tallet trykte flere magasiner. I 1956 ble trykkeriet med 120 ansatte overtatt av Forenede trykkerier AS.

Haraldsson startet i 1949 kontormøbelproduksjon i Halden, som fortsatte videre under firmaets navn i mange år. Denne produksjonen er nå nedlagt, men firmaet eksisterer fortsatt som forhandler av kontormøbler.

Torbjørn Eng

InDesignkurs i desember 2007

Vi har InDesignkursene du trenger, enten du er nybegynner, skal gå over fra Quark til InDesign eller vil utforske mulighetene for å jobbe med XML i InDesign.

InDesign innføring	
Varighet	18 timer
Dato	17-19/12
Tid	9-15
Pris	7600/5320*

InDesign innføring:

For deg som har liten eller ingen erfaring med InDesign og ønsker å lære programmet fra bunnen av.

InDesign videregående	
Varighet	18 timer
Dato	12-14/12
Tid	9-15
Pris	7600/5320*

InDesign videregående

Du som ønsker å beherske InDesign til grafisk produksjon og som et designverktøy.

InDesign videregående for Quark-brukere	
Varighet	12 timer
Dato	3-4/12
Tid	9-15
Pris	6200/4340*

InDesign videregående for Quark-brukere

Du som kan QuarkXPress eller PageMaker og har gått InDesign innføring og ønsker å beherske InDesign til grafisk produksjon og som et designverktøy.

InDesign XML	
Varighet	6 timer
Dato	7/12
Tid	9-15
Pris	3100/2170*

InDesign XML

Du som ønsker å effektivisere produksjonen av trykksaker og ønsker å beherske mulighetene i InDesign til produksjon med XML.

www.igm.no eller ring 23 37 64 00 for mer informasjon

Hilsen fra Oslo Bygningsarbeiderforening

Hei til dere i Oslo Grafiske Forening. Oslo Bygningsarbeiderforening ønsker dere velkommen til Fellesforbundet.

Dere finner dere nok til rette i forbundet etter hvert, men det kommer nok til å bli innkjøringsproblemer. Fellesforbundet er et mangesidig forbund med store kulturforskjeller og forskjellige fagligpolitiske tradisjoner. Vi i Oslo Bygning har jo vært med siden starten i 1988, men på mange måter føler vi oss som outsiders ennå.

125-årsjubileum

Oslo Bygningsarbeiderforening fyller 125 år i år. Murernes Union ble stiftet i 1882, og vi har tatt dette som stiftelsesdato, men vi har bare hatt navnet Oslo Bygningsarbeiderforening siden 2003. Da slo Oslo Stein-, Jord- og Sementarbeiderforening, Maler- og Tapetsernes Fagforening og Murernes Union seg sammen. Siden har vi bare vokst og nå er vi blitt en fagforening med over 1800 yrkesaktive medlemmer.

Sosial dumping

Som dere vet står bygningsbransjen i en ny situasjon etter EU-utvidelsen, og vi har fått flere utfordringer i foreningen. Oslo Bygning tar kampen mot sosial dumping svært alvorlig, og for tida er denne kampen en hovedsak for oss. Vi har tatt et klart standpunkt når det gjelder utenlandske bygningsarbeidere. Vi pleier å si at vi ikke er en fagforening for norske bygningsarbeidere, men for bygningsarbeidere i Norge. Det betyr at vi gjør et stort arbeid med organisering, særlig blant polakker og baltere, og slåss for at de skal ha de samme arbeidsforhold som sine norske arbeidskamerater. Når det gjelder lønn og arbeidsforhold har vi sloss for – og fått gjennomslag for – almenngjøring av tariffavtalen. Det vil si at minstebestemmelsene i tariffav-

talen blir gjort til norsk lov, slik at en polsk fagarbeider, for eksempel, ikke kan tjene mindre enn 134,75 i timen. De fleste utlendingene jobber imidlertid i leiefirmaer hvor lønna som regel er lavere enn hos de norske entreprenørene. Derfor er det nå en utfordring for oss å få til faste ansettelser i de vanlige produksjonsbedriftene. **Vi har lyktes veldig bra i å organisere østeuropeerne. Bare i oktober ble det verva over 100 stykker. Men jo flere medlemmer vi får, jo flere saker blir det.** Jeg tror ikke jeg tar hardt i hvis jeg sier at vi kommer til å få over 100 tvistesaker i 2007, på manglende utbetaling av lønn og feriepengar, på oppsigelser og avskjeder og mye mer. Alt dette krever jo ressurser, og vi har fire ansatte som nesten utelukkende jobber med slike saker, rekruttering, tolking og saksbehandling. Dessuten går nok mesteparten av lederens arbeidsdag med til slikt.

Akkordlønn

Men vi driver selvsagt med vanlig fagforeningsarbeid også. Bygningsarbeiderne har jo som dere kanskje vet akkord som hovedlønnssystem. Det betyr at det er en sentralt framforhandlet prisliste på de

fleste arbeidsoperasjoner som forekommer når vi bygger et hus. Disse prislistene kalles «de landsomfattende akkordtariffene» og i hvert fall blant de store entreprenørene jobber folk etter disse prisene. Det er folk ansatt i foreningen som måler opp hva som blir gjort og hva det skal betales med. Disse kalles for «oppmålere» og utgjør på mange måter kjernen i fagforeningsvirksomheten vår, for de opptre også som tillitsmenn og kontrollører og vårt ansikt utad. I Oslo Bygning er det to oppmålere på betongarbeid, en på mur og to på maling.

Vi har også en egen foreningsavis, «Bygningsarbeideren», som vi er ganske stolte av. Den kommer ut fire ganger i året og har ganske stor spredning. Det kan nevnes at siste nummer hadde stoff på seks forskjellige språk.

Men som sagt tror vi at dere i Grafisk vil finne dere til rette her i Fellesforbundet. Fra det samarbeidet vi allerede har hatt med dere ser vi at vi står hverandre ganske nær fagligpolitisk, og vi kommer nok til å bli gode venner.

Petter Vellesten

Tips oss om sosial dumping!

Oslo Bygningsarbeiderforening og Tømrer- og Byggfagforeningen har organisasjonsarbeidere som jobber målretta mot sosial dumping. De driver oppsøkende virksomhet på små og store byggeplasser i Oslo og det østlige Akershus, og tar gjerne imot tips. Er du usikker på om maler'n i bakgården går for lut og kaldt vann, eller om tømreren hos naboen får tariffert lønn, ring oss – eller gi nummeret vårt direkte til dem det gjelder! Vi

har folk som snakker polsk, litauisk, latvisk, russisk, bosnisk, tysk og engelsk.

Oslo Bygningsarbeiderforening
Telefon 22 99 47 40/53
post@byggningsarbeider.no

Den første uken i september var Oslo Grafiske Fagforening på studietur til Boston i USA. Vi var ti deltagere og to reiseledere samt en innhyrt danske.

Tekst **Niels Edvard Killi**

Boston var kanskje den viktigste byen i den amerikanske revolusjonen og byen har mange minnesmerker fra den gangen. Med vår innhyrte danske kjentmann, Karsten, som guide ble vi bedre kjent med amerikansk historie. På turens andre dag reiste vi til tekstilbyen Lawrence – stedet der 'Bread and Roses'-streiken ble utkjempet i 1912. Etter besøk på det lokale museet reiste vi ut til kystbyen Gloucester – der turisme og fiskeindustri så ut til å trives godt sammen.

På universitetet

Tirsdag morgen startet alvoret. Klokken 10 satt vi som tente lys på møterommet til Harvard Trade Union Program og fikk et foredrag av lederen for programmet – Elaine Bernard. Hun gikk igjenom fagbevegelsens stilling i USA. Den er ikke veldig bra. Organisasjonsgraden synker og nylig ble hovedorganisasjonen AFL-CIO splittet og de som gikk ut dannet sammenslutningen Change to Win Federation.

I 2006 var det snaut 15,5 millioner organiserte og over 112 millioner uorganiserte arbeidere i USA.

USA er ikke en velferdsstat, så de godene man kan vinne gjennom overenskomster er svært viktige. Det er derfor betydelig forskjell på vilkårene om man arbeider under en overenskomst eller uten. Dette gjelder både sykeforsikring og pensjon.

Vi fikk en gjennomgang av hvordan man organiserer og oppretter tariffavtaler – og kortversjonen er at det ikke er enkelt. I grove trekk skal man først sikre seg underskriftet fra mer enn 50 prosent av de ansatte og så etter en periode på 45 dager skal mer enn halvparten av de ansatte stemme for en tariffavtale. men det ville ikke være USA om det ikke også fantes en rekke skitne triks for å unngå en avtale.

Tirsdag ettermiddag gikk vi dypere inn i materien med Steve Early, som frem til nylig arbeidet for CWA (Communications Workers of America) og som nå er

Organiseri

Studietur til Boston, USA

pensjonert og skriver om arbeiderbevegelsen, og Rand Wilson som for tiden er ansatt av AFL-CIO for å arbeide med reforhandlingen av tariffavtalen i telefonselskapet Verizon neste år.

Tariffavtale på amerikansk

De fleste amerikanske tariffavtalene er med én bedrift eller én arbeidsplass. De amerikanske forbundene organiserer alt de kan komme over uten hensyn til bransjer eller fag. For eksempel er det minst 14 forbund som organiserer sykepleiere. Antall streiker blir færre for hvert år.

Gjennom sammenslutninger blir forbundene større og større og det har medført et behov for å aktivisere medlemmene på grunnplanet. I offentlig sektor er omlag 35 prosent organiserte og det tallet har vært ganske stabilt over mange år. I privat sektor er organisasjonsgraden synkende og ligger på 7-8 prosent. Det er lettere å organisere i offentlig sektor og derfor forsøker alle forbund å få medlemmer der. I privat sektor er fagbevegelsen sterkest i de bransjene som er i tilbakegang.

Fagbevegelsen i USA er flinke til å bruke metoder som hos oss er nærmest ukjente. Når det gjennomføres kampanjer for å organisere arbeidsplasser er det vanlig å bygge allianser med ulike lokale grupper, både politiske og religiøse. De bruker også generalforsamlingene til selskapene for å sette søkelys på de ansattes problemer og krav og stille kritiske spørsmål til ledelsen.

Onsdag hadde vi planlagt et besøk i et trykkeri i Wallingford, Connecticut som er eid av RR Donnelley – et av de største trykkerikonsernene i verden – for å treffe klubben der. Like før vi reiste fikk

vi beskjed fra USA om at vi ikke ville få slippe inn på trykkeriet. Vi reiste uansett ned til Connecticut for å møte kolleger fra trykkeriet og representanter fra Teamsters. Vi fikk snakket noen ord med klubblederen og traff flere fra ledelsen i Local 1 – en grafisk fagforening som dekker hele østkysten av USA fra New York og opp til Vermont ved den kanadiske grensen. Vi traff også Matthew Mayers som arbeider for Teamsters sentralt med å organisere i de to store trykkerikonsernene – Quebecor og RR Donnelley.

I tariffperiodene er lønnsvilkår, arbeidstider, skiftordning og bemanning uforanderlig og motparten presser stadig på for å tvinge igjennom lengre avtaleperioder. Noen overenskomster har opp til 10 år varighet. De har ikke lokale forhandlinger. Aktiviteten i klubbene bygges derfor opp rundt andre spørsmål, som helse og sikkerhet. De rene tariffspørsmålene er kun aktuelle når det nærmer seg reforhandling av avtalen.

Kultur og t-skjorter

Onsdag kveld overvar vi en konsert som er et 'must' dersom man legger veien forbi Boston. På puben 'Plough and Star' spiller et band som heter 'Bad Arts Ensemble' hver onsdag – og de spiller bare der den ene dagen i uken. En smakebit kan man finne på myspace - <<http://profile.myspace.com/index.cfm?fuseaction=user.viewprofile&friendID=142203863>>. Utpå kvelden traff vi en fyr som heter Rick Roth som driver et t-skjortetrykkeri – Mirror Image Inc. Han hadde én ansatt og det er en unionshop – det var han stolt av. Han trykker mye for fagbevegelsen og andre organisasjoner og kjente selvfølgelig Elaine fra Harvard og mange fagforeningsaktivister. Boston, eller rettere Cambridge som er en egen by, er tross alt liten. Rick lovet oss en kasse t-skjorter levert på Harvard når vi skulle dit igjen på fredag – og det var ikke bare skryt. Da vi kom tilbake til Harvard, sto en stor pappeske med t-skjorter til utdeling. Som takk for dette får han her en annonse: Mirror image finner du på <www.mirrorimage.com>

Avisbesøk

Torsdag besøkte vi avisen Boston Globe

ing for makt

Gruppen samlet foran Bostons eldste avis, The Boston Globe. Bak fra venstre: Glenn Kristiansen, Aller Trykk, Øyvind Gamre, Hjemmet Mortensen Trykkeri, , Eva-Lill Bekkevad, reiseleder, John Håkon Kristiansen, Aftenposten, Niels Edvard Killi, reiseleder, Rolf Dybvik, VG, Tom Niemi, Hjemmet Mortensen Trykkeri, Frode Busch, Aller Trykk, Reier Dahl, Lambertseter Industri, Elisabeth Haugerud, Hjemmet Mortensen Forlag, Rolf Olsen, Dagbladet. Foran Karsen Ditlevsen, danske kjentmann og reiseleder og Øyvind Christensen, Aller Trykk.

– og fikk en omvisning både i tekniske avdelinger og i redaksjonen. Her hersket det et helt annet forhold mellom bedrift og fagbevegelse – nesten som vi er vant til. I Boston Globe er det 13 fagforeninger med tilslutningen 14 overenskomster. Teamsters har fire foreninger i bedriften, men samarbeidet dem imellom var heller dårlig. Hver gruppe driver med sitt og bryr seg ikke mye om de andre. Dette gir bedriften store muligheter for å sette en gruppe opp mot en annen.

Boston Globe har to trykkerier, det vi besøkte var veldig gammelt – mer enn 20 år og det bar det preg av. Ettersom avisen også driver et nyere trykkeri var det stor usikkerhet rundt fremtiden for det gamle trykkeriet. Hvert år må trykkerne bestemme seg for hvilket trykkeri de skal jobbe i – ansiennitet avgjør ved uenighet.

Globalisering og solidaritet

Tilbake på Harvard, fredag fikk vi et foredrag av Tim Costello om globalisering og hvordan arbeiderbevegelsen internasjonalt skal slåss. Han startet

med å gå grundig gjennom trykkerikonsernet RR Donnelley fra begynnelsen på 1800-tallet og frem til i dag. Trykkeriet har hele tiden vært kjent som fagforeningsfiendtlig. I dag har selskapet virksomhet i alle verdensdeler. Videre drøftet han hvordan fagbevegelsen skal møte globaliseringen og internasjonaliseringen av næringslivet.

Programmet på Harvard sluttet med at Susan Gordon – en ekspert på helse-spørsmål fortalte om helsesystemet i USA sammenlignet med det systemet vi har her hjemme. Kortversjonen av det hun sa er at systemet i USA er dyrt og dårlig, et system der pengene rår og ingen har noen rettigheter.

Vi reiste til USA for å skaffe oss et bilde av forholdene og kontakter med kolleger. Vi reiste til den delen av USA som kanskje ligner mest på Europa og slik sett er ganske utypisk. Amerikansk fagbevegelse arbeider under meget vanskelige forhold som er helt ulike de vi er vant til. Imidlertid er for eksempel forholdene i Østeuropa veldig like de vi fant i USA når det gjelder vilkårene for fagorganisering. Kanskje er det slik at forholdene de fleste steder i verden ligner mer på de amerikanske enn våre.

Vi traff en fagbevegelse som fra å ha vært seg sjøl nok har blitt tvunget til å endre holdning til internasjonalt samarbeid. Globaliseringen og internasjonaliseringen de senere årene har tvunget amerikansk fagbevegelse til å søke samarbeid med andre lands fagbevegelser. Vårt besøk var derfor et lite skritt i å bygge en internasjonal fagbevegelse. Vi har vært med på å starte noe som forhåpentligvis kan bli et samarbeid mellom de grafiske foreningene i våre to land.

Vi har truffet kolleger som arbeider under helt andre forhold enn oss, men som har det samme målet – organisering av arbeidsfolk og best mulig forhold for medlemmene.

Les mer?

Det finnes en rekke nettsteder der man kan orientere seg om hva som skjer i amerikansk fagbevegelse og samfunn. Her er noen av dem:

- <<http://www.labornotes.org/>>
- blad og nettsted for og av aktivister i mange forbund
- <<http://www.zmag.org/>> - et radikalt politisk/fagligpolitisk nettsted
- <<http://newunionism.net/>> - nettsted for faglige aktivister
- <<http://www.iww.org/>> - syndikalistenes nettsted
- <<http://www.teamsters.org/>>
- transportarbeiderforbundet der også det grafiske forbundet er med
- <<http://www.law.harvard.edu/programs/lwp/>>
- hjemmesiden til Harvard Labor and Worklife Program
- <<http://www.aflcio.org/>> - den gamle landsorganisasjonen
- <<http://www.changetowin.org/>> - den nye landsorganisasjonen
- <<http://www.litho.org/>> - litografenes local one
- <<http://www.cwa-union.org/>> - mediaforbundet CWA

Noe stort er veldig stort, større enn det vi ser noen andre steder. Hele 45.000 kvm. gulvflate proppa med produksjonsutstyr. Som spytter ut 7 millioner aviser/trykksaker – bare i løpet av ei uke.

Tekst: **Per Christian Johansen**
Foto: **Stig Ove Kubberud**

Når stort er veldig stort, større enn det vi ser noen andre steder. Hele 45.000 kvm. gulvflate proppa med produksjonsutstyr. Som spytter ut 7 millioner aviser/trykksaker – bare i løpet av ei uke.

Når stort er så stort at du ikke har ord for det. Når tomrestokken kan ligge urørt i lomma og du må ta i bruk fantasien for å se det hele for deg

Eller sagt på en annleis måte: I løpet av ett år tygger Schibsted Trykk i seg ca 70.000 tonn papir. 800.000 plater går med til å fylle papiret med innhold. Noe som ikke lar seg gjøre uten bruk av 410 tonn med sort og 1.000 tonn med kulørt farge.

Og ikke nok med det: Regelmessig må duker skiftes, valser hives ut og nye dyttes inn. På i alt 5 trykkpresser med i alt 22 trykktårn, bestykka med fire trykkverk hver seg, fordelt på fem falser. Som alle er i stand til å sprute ut både tabloid og broadsheetformater, henholdsvis 32 og 16 sidere.

Og ikke nok med det: Her er det tenkt på alt. Fra du går inn døra i rullekjelleren og rekker labben til den førerløse roboten som slenger rullene fram til fullfart rullevekslerne, i alt 27 stykker. Eller du tar turen opp til flata hvor trykkverk og styrebuer er planta på en gjennomanalysert måte. I et lokale som er splitta i to haller, gjennomtenkt det også, i tilfelle brann. For da kan personalet i hallen hvor det ikke brenner, produsere som vanlig og lese om brannen i morra-utgaven. Samtidig som svartsvilde arbeidskamerater sier til dem som er på vei hjem: «Give this letter to my mum, she will understand.»

Variert skiftgang

Så innsatsmidlene er mange og varierte, men bakom det hele jager bakkemannskapet, i alt 280, med søkke og snøre. Hele 132 av disse igjen er medlemmer hos oss.

Døgnet rundt, seint og tidlig, lørdag-

Schibsted

«noen har snå

Store forhold i den ene av de to produksjonshallene hos Shibsted Trykk AS.

er og søndager, tidlig nattskift som seint nattskift, fast natta eller fast dagen, variantene er mange. Så det er nesten lettere å si når det ikke produseres, nemlig lørdag ettermiddag.

Resten av uka er aviskrigrerne ute på skarpe oppdrag for å lade dørmatter, kiosk og butikker med alt fra Aftenposten til VG og Dagsavisen.

Nye lærlinger

– Men ingenting varer evig. Her i huset er gjennomsnittsalderen cirka 52 år,

så jeg er glad for at vi har fått snakke med ledelsen og fått på plass en avtale om opptak av lærlinger. Foreløpig to stykker, men flere kan komme, forteller mangeårig hovedtillitsvalgt på trykkeriet i Nydalen, Steinar Jensen.

Som ikke er i tvil om at det er interesse for lærlingplasser i trykkeriet. Et sted der ryktene kan fortelle at horisonten er stor og blå, der lønninger og goder er feite og store nok til å seile på.

Trykk AS kka sammen»

Hovedtillitsvalgt Steinar Jensen

Men det var slettes ikke sånn de to lærlingene, Ingerid Hegge (17 år) og Daniel Ramlo (18 år), tenkte da de snuste på lærlingplass akkurat her.

– Jeg valgte faget fordi jeg ikke kan tenke meg kontorarbeid, dessuten ser det spennende og utfordrende ut å bli trykker, forteller en fotball- og tennisinteressert Daniel.

Ingerid har noen av de samme argumentene og forteller: – Vi har lært litt av det med å legge inn plater, justere farge og få pasning, men rullekjelleren er en utfordring. Og legger til: – Jeg begynner å bli litt lei av spørsmålet om hvordan det er for en jente å jobbe her.

Så da snakker vi ikke mer om det og spør heller om hvordan oppfølginga er? Noe begge to er syns er bedre enn forventa: – Vi skulle få én å forholde oss til,

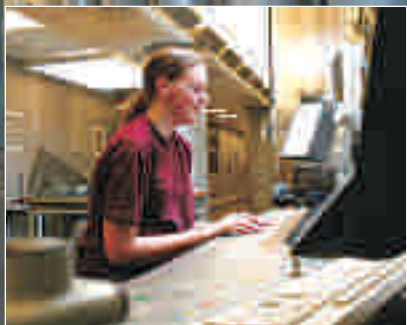
isteden har vi fått hele avdelingen som hjelpere og rådgivere. Kjempebra.

Ikke lønnsforhandlinger

Etter å ha prata med de to lærlingene, møter vi hovedtillitsvalgt Steinar Jensen igjen. I samme øyeblikk er det papirbrudd i maskinen. Noe som får Steinar til å forsikre oss om at det ikke drives lønnsforhandlinger:

– Vi snakker sammen, ledelse og klubb, men ikke noe mer enn det. Mye er lettere i dag enn tidligere. Hele butikken er mer fleksibel og tilpassa nye tider. Resultatet er at vi gjør det bedre enn budsjettet, forteller Steinar Jensen.

Som har bare en bønn å komme med før TGM raser av gårde til nye oppdrag: – Ikke legg årsmøtet til Lillestrøm, så kan det værre samma søren med mye annet.

Lærling Ingerid Hegge.

Lærling Daniel Ramlo.

Trykker Pål Lorentzen i samtale med TgMs Per Christian Johansen og nestleder i OGF, Adolf Larsen.

Bjørn Bertil Fagerstrøms minne

Det var med stor sorg jeg fikk beskjed om at Bjørn hadde sovnet inn den 11. oktober i år. Hans venn og mangeårig kollega Per Blom-Petersen ringte meg og ga meg den triste beskjeden.

Bjørn ble født nyttårsaften 1926 og vokste opp i Holtet Hageby på Ekeberg, som nærmest lå på landet. Det var et flott område å vokse opp i. Under krigen begynte Bjørn i boktrykkerlære i Centraltrykkeriet AS, ikke uten en viss påvirkning hjemmefra. Faren, Bertil Fagerstrøm, var utdannet boktrykker og sjeffaktor i Aftenposten.

Mens Bjørn jobbet i Centraltrykkeriet møtte han Inger som senere ble hans kone og livsledsager gjennom livet. Opp igjennom 1950-tallet arbeidet Bjørn på forskjellige trykkerier, til han i 1958 begynte som faglærer ved Oslo Yrkesskoler, Østre Elvebakke.

Det var her, på yrkesskolen i Østre Elvebakke, jeg møtte Bjørn, eller Fager som han ble kalt som lærer, første gang, våren 1963. Han hadde en utrolig utstråling, som man ikke kunne unngå å legge merke til når han kom inn i klasserommet. Fager var en meget dyktig faglærer som elsket sitt fag. Han var streng, men veldig rettferdig og godt likt. Han tok hele klassen med seg hjem til Ekeberg, noe som kanskje ikke var så vanlig. Hvis du ikke hadde gjort lekser måtte du også møte hjemme hos Fager. Det nyttet ikke å komme dagen etter, han ville ha ting unnagjort.

Våren 1963, mistet Bjørn Fagerstrøm sin sønn Bengt, så dette var en veldig vanskelig tid for Bjørn og hans familie. Samme år var klassen og lærerne med på å flytte yrkesskolen opp til Sogn i helt nye lokaler, noe som var spennende i forhold til gamle Elvebakke.

Mens jeg var læregutt fikk jeg besøk av Bjørn på jobben, han skulle sjekke om jeg trivdes. Han var en som brydde seg. Da jeg ble svenn var det Bjørn som fikk meg til å melde meg inn i trykkerklubben, noe jeg aldri har angret på. Selv etter at Bjørn hadde trukket seg som formann var han med og trakk i trådene. Han hadde et stort nettverk, ikke minst på grunn av sitt virke som lærer.

Bjørn var formann i Oslo Maskinmesterforening fra 1953 til 1969 og hadde også andre verv i styret i til sammen cirka 20 år. Bjørn var Oslo Grafiske Trykkerklubbs (tidl. Oslo Maskinmesterforening) siste gjenlevende æresmedlem.

På begynnelsen av 70-tallet fikk jeg en telefon fra Bjørn. Han lurte på om jeg kunne tenke meg å gå inn i styret i Trykkernes Landssammenslutning. Jeg må si jeg følte meg beæret.

Jeg vet han ikke orket å delta verken på fagkvelder eller bedriftsbesøk, ikke på grunn av manglende interesse for faget, men på grunn av sine astmaplager. Derfor var det veldig hyggelig at Bjørn, takket være røykeloven, i de senere årene kunne møte opp på trykkerklubbens møter og arrangementer. Jeg husker spesielt et besøk vi hadde på Grafisk Stentrykk hvor han storkoste seg.

Da Bjørn ble bisatt fredag 19. oktober, i en fullsatt Bekkelaget kirke, forsto jeg hva han hadde betydd for familie, naboer, venner og kollegaer.

Da jeg snakket med datteren Unni etter bisettelsen, fortalte hun at Bjørn hadde lurt døden flere ganger. Da skjønner vi hva Bjørn har hatt å slite med de siste årene.

Jeg vil gjerne takke Bjørn for hans innsats for trykkefaget, ikke minst igjennom sitt virke som lærer og formann i Oslo Maskinmesterforeningen. Våre tanker går til hans kone Inger, datteren Unni og resten av familien. Vi lyser fred over Bjørn Fagerstrøms minne.

*Oslo Grafiske Trykkerklubb
Freddie Lørendal*

UTGIVELSER I 2008

Typografiske Meddelelser vil komme ut med fire nummer til neste år. Her er datoer for materiellfrister og trykking:

1. Frist for stoff 22.02. Til trykking 29.02. – POSTEN I UKE 10
2. Frist for stoff 16.05. Til trykking 23.05. – POSTEN I UKE 22
3. Frist for stoff 12.09. Til trykking 19.09. – POSTEN I UKE 39
4. Frist for stoff 21.11. Til trykking 28.11. – POSTEN I UKE 49

HALVÅRSMØTET 2007

De siste årene har halvårsmøtet i OGF vært veldig dårlig besøkt, etter et oppsving den gang forninga «innførte» sosialt samvær.

Av **Adolf Larsen**
Foto **Anita Frøland**

Det kan selvfølgelig innvendes at det ikke er den mest spennende dagsorden på halvårsmøtet, og at et sosialt samvær med kollegaer og kjente i foreninga ikke er nok til å få medlemmene ut av godstolen. (eller hvor de oppholder seg).

Styret i OGF har vurdert å gå tilbake til et kort møte uten sosialt samvær, men inntil videre har vi funnet det riktig å opprettholde formen med et utvidet innhold.

Sist år hadde vi en innledning av Hans Christian Monsen om tilkallingsvikarer, og også i år hadde vi fått en innleder utenfor egne rekker.

En hverdag i Palestina

Før det ordinære møtet i år fikk vi innledning av Cecilie Holtan. Cecilie har reist og bodd i de okkuperte områdene som veileder, og hun ga de frammøtte et innblikk en verden, veldig fjern fra vår egen.

Hennes fortellinger, og bilder, dreide seg om folks hverdag; problemer med innreise og arbeid i de okkuperte områdene og virkningene av muren som Israel bygger langt inne på palestinsk område.

Det som skapte mest reaksjoner hos tilhørerne var vel nettopp at dette dreide seg om hverdagen til de som bor i disse områdene, og at det ikke var krigsepisoder eller ekstreme situasjoner.

Fra vedtakene på årets møte kan det nevnes at det ble bevilget til Norway Cup 2008, og TV-aksjonen 2007.

Det ble som vanlig vedtatt en juleinnsamling for arbeidsledige, en oppfordring som er sendt videre til klubbene.

Av vedtakene vil videre nevne at valgkomiteen foran neste årsmøte skal ledes av Per Syversen fra Aftenposten.

Et av vedtakene siterer vi i sin helhet:

LOs kulturpris

OGF vil framheve Frode Kyvåg sin store innsats og engasjement for å skaffe lag og spillere fra Palestina og Libanon muligheten til å delta i Norway Cup.

På denne bakgrunn, og for engasjementet i idrettsarbeidet generelt, vil OGF forslå Frode Kyvåg som kandidat for LO sin kulturpris.

Celine Holtan under sin engasjerende innledning.

Tidligere og nåværende klubbleder ved Andvord Grafisk, Heidi Gutuen og Arne Amblie.

Tør du være kreativ

-var tittelen da OGF inviterte til foredrag på den siste dagen i oktober.

Egentlig var det et ledd i forsøket på å vekke til live den hensovne «Typo/Litoklubben».

Om den gjenoppstår vet vi ikke, men foreninga hadde for en gangs skyld et arrangement med flere påmeldte enn det var plasser.

Invitasjonen fra foreninga til foredrag holdt av «STIG OG STEIN» idélabora-

torium kom som en stor overraskelse. Fra foreninga får man jo i hovedsak bare brev om forskjellige foreningsmøter.

Jeg meldte meg på og møtte opp helt alene. For en opptur – nydelig Tapas ble servert og STIG holdt et absolutt morsomt og interessant foredrag. På en vanlig grå tirsdag kom den ene morsomheten etter den andre. STIG fikk vekket oss opp fra et daglig tankemønster på en morsom og enkel måte. Han fikk tilhørerne til å åpne munn ved å stille spørsmål. De som svarte riktig på spørsmål, fikk

en belønning. Kvelden endte med en nyinnkjøpt bokpakke på 3 bøker fra «STIG OG STEIN».

Fullt av pågangsmot dro jeg hjemover med T-banen – dette var starten på mitt nye, kreative tankemønster.

Ser på opplegget som et veldig positivt og initiativrikt tiltak fra foreninga.

Takk

Sissel Hauki Wølneberg

Foto: Steinar Gjerholm.

VISSTE DU AT?

Visste du at landsmøtet i Fellesforbundet vedtok å doble utbetalingene?

GRUNNPENSJON:

Ålder	Medlem med ektefelle eller barn under 21 år	Enkeltstående medlem	Medlem med ektefelle eller barn under 21 år	Ålder	Medlem med ektefelle eller barn under 21 år	Enkeltstående medlem	Medlem med ektefelle eller barn under 21 år
Til og med 50	54 007	54 007	54 007	60	28 220	28 220	28 220
51	55 783	55 783	55 783	61	29 403	29 403	29 403
52	47 994	47 994	47 994	62	22 665	22 665	22 665
53	45 126	45 126	45 126	63	19 767	19 767	19 767
54	42 306	42 306	42 306	64	16 850	16 850	16 850
55	39 481	39 481	39 481	65	14 132	14 132	14 132
56	36 673	36 673	36 673	66	11 314	11 314	11 314
57	33 855	33 855	33 855	67	8 497	8 497	8 497
58	31 038	31 038	31 038	68 og eldre	5 679	5 679	5 679

➤ Ved barns død og dødfødte barn etter 26. svangerskapsuke: 16 500 pr. barn under 21 år uavhengig av medlemmets alder

Møte for tillitsvalgte i dyptrykk- og heatsetsektoren 23.-24. oktober 2007- Helsingør

NGUs arbeidsgruppe for dyptrykk- og heatsettrykkerier hadde som en av sine arbeidsoppgaver å arrangere en konferanse for tillitsvalgte i Norden og Østersjøområdet. Konferansen ble avholdt på LO-skolen i Helsingør, Danmark.

Av **Niels Edvard Killi**

Deltagerne

Konferansen samlet 39 tillitsvalgte fra 23 bedrifter, fire finske, fem norske, to islandske, fire svenske, seks danske og en polsk. Fra Norge møtte Niels Killi – Aller Trykk og Forbundets representant i NGUs arbeidsgruppe, Kjetil Larsen – Hjemmet Mortensen Trykkeri, Ole Ueland, Aktietrykkeriet, Ingolf Sigurdsson, Naper og Tor Inge Sunde, Norprint rotasjon.

Heatset og dyptrykksbransjen

Etter åpning av Simon Tøgern – formann for HK/medie og kommunikasjon holdt Michael Abildgaard Pedersen fra den Grafiske Højskolen i København en innledning om utviklingen og tendenser i den europeiske heatset- og dyptrykksbransjen. Han la frem tall for begge sektorene (tallene i parentes er fra 1987/1991) og etter de skal det i 2006 være 53 (92) dyptrykkerier med 233 (367) trykkmaskiner, og 526 (555) offsettrykkerier med 1509 (1247) trykkmaskiner. Papirforbruket har økt nesten ubetydelig i dyptrykk, mens det har omtrent tredoblet seg i heatset. Som alltid er slike oversikter beheftet med feil og mangler, men de gir i hvertfall et omtrentlig bilde av de to sektorene. Avslutningsvis orienterte han også om arbeidet med standardisering av trykking etter ISO 12647.

Rapporter fra virksomhetene

Deretter la alle deltagerne frem en rapport om situasjonen på sin virksomhet. Det var på forhånd sendt ut et spørreskjema der opplysninger om kapasitet, bemanning, arbeidstider, lønnsforhold oa ble samlet inn. Den foreløpige oversikten viser en stor variasjon i både arbeidstider, fritid, lønn og bemanning. Det ble besluttet å samle inn ytterligere opplysninger om arbeidstider og lønnsforhold da det viser seg at disse spørsmålene krever en dypere undersøkelse. Denne vil bli gjennomført med det første.

Helsingør i Danmark, hvor konferansen ble avholdt, har en lang og spennende historie som går helt tilbake til Erik av Pommeren tid (1429). I dag er Helsingør en velstående og moderne by med industri, handel og turisme. Den gamle bydelen har likevel klart å beholde sin sjarm der den viser fram sine skjeve bindingsverkshus, kunsthåndverk- og ikke minst de mange hyggelige kroer.

Utviklingen av nettverket

Deretter ble det drøftet hvordan vi skal arbeide videre med å bygge nettverk i dyptrykk- og heatsetbransjen. Først ble det gjort i hver nasjonale gruppe og deretter i plenum. Den norske gruppen ble enige om å forsøke og utvide nettverket til å omfatte Nørhavensystemet (AiT Trondheim og Otta samt Norbook) og Ålgård. Videre ble det besluttet å ha minst to kontakter på hver arbeidsplass i e-post nettverket.

Det ble besluttet å utse to kolleger fra hvert land for å virke som en arbeidsgruppe for det nordiske nettverket samt å legge hovedansvaret for ko-ordineringen til de danske kollegene. Den norske gruppen utså Niels Killi og Kjetil Larsen til dette arbeidsutvalget.

Det er en målsetning å styrke nettverket i hvert land; det er godt utbygget i Danmark, noe utbygget i Norge og dårlig eller ikke-eksisterende i Finland og Sverige. Videre forsøke å utvide nettverket til andre land og også å søke kontakt med det dyptrykksnettverket som er bygget opp.

Konsernfaglig arbeid

I tillegg til selve nettverket, blir det også forsøkt å bygge opp konsernfaglig sam-

arbeid i konserner der dette ikke finnes. Det er særlig konsern som ikke faller inn under reglene om Europeisk Samarbeids Utvalg som må finne egne måter for å få et konsernfaglig arbeid på plass. Color Print og Nørhaven er to konserner der dette i dag savnes.

Arbeidet i Polen

Til spørsmålet om arbeidet i Polen og de andre østeuropeiske landene fortalte Kjetil Larsen om det arbeidet klubben på Hjemmet Mortensen har drevet i Polen og Benedicte Toftegård fra Aller i Danmark om mulighetene for å bidra til å bygge opp fagorganisering i Polen.

Våre polske kolleger er av den oppfatning at et møte i Polen for tillitsvalgte fra både Norden og østeuropa kan være en god måte å bidra til å styrke fagorganiseringen på.

Tomasz Walczak tillitsvalgt på trykkeriet «Drukarnia Prasowa» i Lodz kunne fortelle at det ikke finnes fagorganisering på de store trykkeriene. De hadde forhåpninger om å skaffe kontakter til kolleger som ønsker å være med på å bygge opp fagorganisering i flere av de store

Forts. side 22

trykkeriene. En konferanse i Polen kunne være et viktig ledd i dette arbeidet der polske kolleger og tillitsvalgte fra norden kunne komme sammen og drøfte spørsmålet. Det ble også opplyst at det finnes muligheter for å trekke med kolleger fra trykkerier i andre baltiske land.

Konferanse i Polen

Det ble besluttet å forsøke og avholde en konferanse i Polen 12. til 13. april 2008. Det forhold at denne konferansen kommer svært tett på i tid ble veid opp mot mulighetene for å hjelpe våre polske kolleger til å organisere seg. Det ble derfor besluttet å forsøke og få det til.

Det ble satt frist til 1. desember å melde tilbake om det er mulig for de tillitsvalgte å delta, og også om det er mulig å finne finansiering for prosjektet. Det er

allerede sett ut et kurssted der det er mulig å avholde konferansen. De store kostnadene vil være kurssted, tolking og reisekostnader. Det ble fra de norske deltagerne opplyst at det kanskje kan være mulig å søke støtte fra Fellesforbundets midler som er satt av til arbeidet mot sosial dumping. Videre at både klubber og foreninger kan være villige til å bidra.

Møte for de norske deltagerne

Etter at konferanseprogrammet var slutt, avholdt det danske heatsetnettverket et særmøte og det samme gjorde det norske. Vi gikk igjennom tariffoppgjøret 2008 for å se om det var noen felles krav vi ønsker å fremme – vi ble enige om å foreslå å øke kveldsskifttilleggene betydelig. Videre ble vi orientert om den avtalen som er fremforhandlet på Norprint i Stavanger om helgeskift. Avtalen er nå sendt til forening og seksjonsråd etter som den krever dispensasjon fra over-

enskomsten. Bakgrunnen for at denne avtalen og dispensasjonssøknaden kommer nå, er at de vil stoppe den ene rotasjonspressen som er fullstendig utslitt. Dette er den pressen som står i Litografens gamle lokaler. De ti arbeidsplassene som blir rammet av dette ønsker klubben og bedriften å berge gjennom helgekjøring. Vi ble enige om å be om et møte for de berørte klubbene før seksjonsrådet gjør et vedtak, og mener det er en god anledning i tilknytning til bransjekonferansen i november. Vi andre fire var bekymret for den ordinære skiftordningen de kjører med – stort sett 12 timers skift. Videre orienterte vi om det prøveprosjektet som forbundet kjører på Københavns Tekniske Skole med etterutdanning av trykkere. Til slutt drøftet vi mulighetene for å finne støtte både i Forbund, klubber og foreninger til å gjennomføre en konferanse for tillitsvalgte i Polen i april 2008.

Situasjonen i Dagbladet

Alle har sikkert lest og hørt om de dårlige tidene i Dagbladet. Dagbladet må spare penger, ganske mye penger. I Dagens Næringsliv sto det at 100 årsverk skulle kappes, og at inntil 30 grafikere måtte gå. Det er ingen tvil om at situasjonen er dramatisk, men ikke fullt så ille som DN ville ha det til. Og tallet 30 grafikere har vi aldri sett i noen interne papirer.

Tone Granberg Løvlien, leder i Dagbladets Grafiske Klubb

I utgangspunktet skal Dagbladet kutte 60 årsverk i løpet av tre år, et tall som er høyt nok i seg selv, spesielt fordi det er andre gang på to år med store nedbemanninger. Det er ingen tvil om at grafiske arbeidsplasser også denne gangen skal reduseres. Dagbladet har foreløpig sagt at de ønsker at avgangsordninger skal styres direkte mot de områder der man ser muligheter for nedskjæring, altså

innenfor flere områder grafisk organiserer. Alle klubbene i huset har sagt at de ikke godtar styrte sluttpakker fordi styrte pakker er det samme som oppsigelser og vi godtar ikke oppsigelser.

For øyeblikket har styrene i Redaksjonsklubben og Grafisk klubb gjort vedtak om at vi ikke kan diskutere videre med ledelsen før det er enighet om sluttpakkene skal være åpne eller styrt. Det er uinteressant å diskutere innretning eller størrelse på sluttpakker før dette spørsmålet er avklart. For oss i Grafisk er det et absolutt krav at tilbud om sluttpakker skal være allmenngyldige. I tillegg til det prinsipielle standpunktet, er vi også overbevist om at åpne sluttpakker vil være det eneste som kan motvike at klimaet internt i Dagbladet blir totalt ødelagt. Det er fortsatt åpne sår i organisasjonen etter forrige nedbemanningsrunde, og styrte sluttpakker nå vil være særdeles ødeleggende.

Derfra er det mulig å diskutere videre, og målet vårt er selvfølgelig å få ned tallet på ansatte som må ut av

huset. Vi tror det skal være mulig, både fordi det fortsatt er ganske mye vikariater, overtid og ikke minst en stor sum som går til eksterne honorarer. Likeledes har Dagbladet etter hvert fått en relativt stor ledergruppe i forhold til antall ansatte. Ledelsen sier selv at dette tallet skal ned ganske kraftig, og klubbene regner med at det blir tilbudt sluttpakker til mange av disse.

Vi er overbevist om at det blir tøffe tider utover vinteren og våren, men vi tror det skal være mulig å komme fram til løsninger som sikrer våre medlemmer. DGK vil gjøre alt som er mulig for at ikke ett eneste medlem som ikke selv ønsker det, skal måtte forlate huset. Gjennom en kombinasjon av frivillige avgangsordninger og intern omstilling, mener vi det skal være mulig å komme gjennom denne prosessen på en noenlunde anstendig måte.

Og så regner vi selvfølgelig med at en god AFP-avtale sikres gjennom vår felles kamp i tariffoppgjøret til våren.

Møte for tillitsvalgte i de europeiske dyptrykkeriene

I slutten av september ble det avholdt et møte i Liverpool for tillitsvalgte fra en rekke dyptrykkerier i Europa. Uni-Europas grafiske seksjon sto for arrangementet sammen med de nasjonale forbundene.

Av **Niels Edvard Killi**

Målet for konferansen var å fortsette oppbyggingen av et nettverk for tillitsvalgte i sektoren og forsøke å demme opp for den forværringen av vilkårene som den beinhard konkurransen i dyptrykkssektoren fører med seg.

I de senere årene har det pågått flere parallelle prosesser i dyptrykkssektoren, en formidabel investering i ny kapasitet og en konsentrasjon av eierskap. Sideløpende med dette har det foregått en stadig forværring av vilkårene for de ansatte i trykkeriene.

Store investeringer og synkende priser

I løpet av de siste 3 årene har det blitt satt i drift 15 nye store trykkmaskiner samtidig som kun noen få og mindre maskiner har blitt stanset. Dette har ført med seg en stor overkapasitet som har blitt forsterket av at opplagene for de tradisjonelle dyptrykksjobbene har sunket. Dette har ført til en kraftig senking av prisene – det kan være snakk om 40 prosent lavere pris for enkelte jobber.

I dyptrykkssektoren kan investeringene i et nytt trykkeri med et par maskiner fort komme opp i en milliard kroner eller mer. Derfor har det vokst frem noen store trykkerier gjennom fusjoner og oppkjøp. Samtidig er bransjen fremdeles splittet opp i en rekke mindre frittstående trykkerier – det er rundt 30 dyptrykkerier i Europa. Dette tallet er ventet å synke til rundt 10 i løpet av få år. De tre store konsernene – Prinovis, Schlott og Quebecor – regner med å vokse fra 45 prosent av markedet i dag til 60 prosent i løpet av de neste tre årene. Det arbeider i dag omlag 30 000 i Europas dyptrykkerier.

Oversikten over dyptrykkeriene spenner vidt, fra Prinovis som har mer enn 25 prosent markedsandel til

Ilte og Rotosmets som ligger på mellom 3 og 4 prosent og helt ned til våre skandinaviske kolleger som ikke engang kommer med på oversiktene. I nord finnes dyptrykkerier i Finland (Quebecor Helprint), Sverige (Allers) og Danmark (Egmont).

Sosial dumping

For å henge med i konkurransen forsøker trykkeriene å velte kostnadene over på de ansatte både ved å redusere bemanning og lønns- og arbeidsvilkårene. Mye tyder på at de har lykkes i dette frem til nå.

Den sosiale dumping innen sektoren har også en annen dimensjon, det bygges opp nye trykkerier i land med generelt dårlige vilkår og faglig organisering for de ansatte – både i østeuropa og i England. Frem til nylig var England et særtilfelle innen den grafiske bransjen ved at det ikke var noen dyptrykkerier der. I løpet av de siste par årene har dette endret seg ved at Prinovis har bygget opp et stort dyptrykkeri i Liverpool og Polestar har bygget opp et enda større i Sheffield.

Nettverk for tillitsvalgte

På Uni-Europas grafiske seksjons generalforsamling i Berlin i november 2004 ble det besluttet å opprette et nettverk for forbund og tillitsvalgte i dyptrykkssektoren. Fra starten var det også tanken å inkludere heatsetsektoren i dette arbeidet i erkjennelsen av at de to trykkmetodene mer og mer konkurrerer på det samme markedet. Over tid har dette endret seg til å bli et rent dyptrykksforum.

Heatset sektoren er mer omfattende enn dyptrykk, det er langt flere trykkerier og de er i hovedsak mindre – selvom det også i denne sektoren foregår en omfattende restrukturering mot større selskaper. Heatsetsektoren må bygge sitt eget nettverk og over tid søke samarbeid med dyptrykksnettverket.

Konferansen i Liverpool i september 2007 var den tredje i rekken, de to tidligere var i Paris i 2005 og Glasgow i 2006. Møtet denne gangen var lagt til Liverpool fordi det i England er dårligst organisering i dyptrykkeriene i Vesteuropa. Det ble i løpet av konferansen lagt inn besøk på begge trykkeriene. Det var helt til siste slutt uklart om det engleske forbundet Unite i det hele tatt ville bli sluppet inn på trykkeriet i Liverpool – det

løste seg i ellevte time blant annet etter trusler om demonstrasjoner utenfor trykkeriet, men sier mye om vanskelighetene fagbevegelsen i England sliter med.

Erklæring fra konferansen

Konferansen samlet mer enn 50 tillitsvalgte og forbundsrepresentanter fra England, Frankrike, Tyskland, Italia og Holland. Nordisk Grafisk Union var invitert til å delta med en representant, men dette ble det av ulike årsaker ikke noe av. Det ble vedtatt en felles erklæring der det fastslås at dyptrykk er et marked i sterk konkurranse der overkapasitet og priskonkurranse fører til at bedriftene forsøker å skaffe seg fordeler på bekostning av de andre. Dette går alltid ut over de ansatte, og det har blitt vanlig at land settes opp mot land, bedrift settes opp mot bedrift og ansatte settes opp mot ansatte. Det er derfor på tide å bli enige om felles holdning.

De eksisterende arbeidsbetingelsene slik de ble presentert i Liverpool blir et gulv. Ingen av de deltagende forbund vil slutte avtaler som er dårligere for de ansatte uten å informere og konsultere med de andre forbundene. Man ble enige om å informere hverandre dersom en arbeidsgiver forsøker å svekke vilkårene ytterligere. Man har derfor besluttet å danne et dyptrykksnettverk, og videre å søke å overtale andre dyptrykkerier til å slutte seg til dette nettverket. For å sikre arbeidsplasser i bransjen vil man forsøke å holde overtid på et minimum og i tillegg forsøke å lage avtaler på den enkelte arbeidsplass slik at overtid kan tas ut i fritid. Dersom en arbeidsgiver på grunn av manglende arbeid vil forsøke å redusere bemanning skal oppsigelser søkes unngått og arbeidstiden for alle settes ned. Når et fagforbund streiker vil deltagerne i nettverket ikke trykke streikerammet arbeid, og når mulig og ønskelig gå ut i sympatistreik. De tillitsvalgte og forbundene vil forsvare seg mot forsøk fra arbeidsgiverne på å konkurrere med dumpingvilkår. Hele erklæringen finnes på englesk på hjemmesidene til verdi og uni.

En del tekster finnes på engelsk og enda mer på tysk på verdis hjemmeside
<www.verdi.de> for dem som ønsker å lese mer.

Norsk Grafisk Forbund

Norsk Grafisk Forbund sitt sammenslutningsmøte i 1966. På bildet ser du fra v.: Johan M. Bøe, Kåre Pedersen, Arne Li, Roald Halvorsen, Reidar Langås og Gustav Skjebstad.

1 oktober i år var det 125 år siden landets første fagforbund ble stiftet. Som med foreningsstiftelse var det også denne gangen typografene som var først ute.

Av **Niels Edvard Killi**

Foto **Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek**

1. oktober 1882 ble Norsk Centralreisekasse for Bogtrykkere (NCfB) stiftet. Gjennom lovendring skiftet den navn til Norsk Centralforening for Bogtrykkere fra 1. april 1885.

Norsk Grafisk Forbund førte også 1. oktober 1882 videre som sin stiftelsesdato og ville i år ha feiret sitt 125 års jubileum dersom det hadde fortsatt som et selvstendig forbund. Nå vet vi jo at det ikke er slik – med Fellesforbun-

det kom en ny tid også på dette området – og 125 års jubiléet har langt på vei gått upåaktet hen.

Typografiske Meddelelser skal imidlertid vie litt plass til jubilanten. Og vi vil markere jubiléet med å se litt på hva Arne Ording skrev i Forbundets 50-årsjubileums-skrift «Norsk Centralforening for Boktrykkere 1882-1932».

«Norsk Centralforening for boktrykkere er opprinnelig en reisekasse». Vi har tidligere nevnt at typografene i Kristiania allerede i 1873 hadde dannet en reisekasse med den beskjedne kontingent av 3 øre pr. uke. I 1878 blev kassen slått sammen med Typografisk Forening med felles medlemmer og felles bestyrelse. Kassen var opprinnelig stiftet for å hindre «tilreisende kolleger» i å «slå fekt» på trykkeriene, og man utbetalte derfor understøttelse til alle tilreisende. Snart blev det imidlertid spørsmål om å gjøre forskjell på de typografer som var med-

lemmer av tilsvarende kasser andre steder, og de som selv ingenting hadde ydet. Særlig vakte det forargelse at svenske typografer i Norge fikk understøttelse, mens nordmenn i Sverige måtte gå tiggergang fra trykkeri til trykkeri. I den tyske organisasjon som var mønster for alle selvhjelpsorganisasjoner, var det regel at det bare blev utbetalt understøttelse til foreningsmedlemmer. Det blev derfor besluttet at alle som vilde ha understøttelse, skulde være medlem av understøttelseskassen på sitt tidligere arbeidssted, forsåvidt som sådanne fantes. I 1880 blev det sluttet gjensidighetsoverenskomst med Boktrykkerforeningen i Bergen, Den typografiske Forening i København og en rekke andre utenlandske organisasjoner. Men overfor småbyene i Norge var man like langt. Typografene i Kristiania og Bergen måtte betale understøttelse til typografene fra småbyene, men var helt prisgitt tilfellet når de selv kom dit. Det meldte

d 125 år

sig da ganske naturlig et ønske om å få en centralreiskasse for hele landet.»

En reiskasse er en selvhjelpsinstitusjon og ikke en fagforening, men allerede fra begynnelsen lå spirene til faglig virksomhet: «Centralreiskassen var altså en selvhjelpskasse og ingen fagforening. Vi har imidlertid sett at dens formål var å holde arbeidsprisene oppe. Dens lover inneholder også en bestemmelse som blir utgangspunktet for krav om tariff-fer i alle byer. § 12 lyder nemlig: «**Den reisende pligter at modtage Plads forsaavidt de paa stedet værende Medlemmer anser den for antagelig, i modsat Fald taber han sin Ret til Understøttelse**». Dette førte til at alle avdelinger etterhånden måtte ta stilling til hvilken lønn som var «antagelig». Men det blev da også klart at det var liten mening i at de fastboende arbeidet for en «uantagelig» lønn. Den «antagelige» lønn blev derfor den naturlige minstelønn på stedet.»

I desember i stiftelsesåret hadde kassen 9 avdelinger: Kristiania, Bergen, Trond-

Fra samme sammenslutningsmøte i 1966.

heim, Stavanger, Drammen, Kristiansand, Hamar, Tønsberg og Bodø.

«Centralforeningens første formålsparagraf lød: «Foreningens formaal er ved sammenslutning af Norges bogtrykkere (principaler saavel som

svende) at sikre reisende kolleger en passende understøttelse samt foreningens medlemmer hjelp i sygdomstilfælde og begravelshjelp til saavel medlemmer som deres hustruer». Foreningen regner altså også på principalenes støtte. Blandt de frivillige bidragsydere til reiskassen finner vi også de fleste ledende boktrykkere i Kristiania. Men begivenhetene utenfra grep inn og forandret denne akt-verdige selvhjelpsforening til en kamporganisasjon.»

For de som vil lese mer om Forbundet er de to bøkene som Norsk Grafisk Forbund ga ut «De første» fra 1999 og «Nye tider» fra 2001 et fint sted å begynne.

Den gang da...

Håndsetteriet i Haraldssøn A/S, i den nå sanerte Engensgt. 14 ved Vestbanen i Vik. Bildet, som er hentet fra trykkeriets udaterte skriftprøve, er med stor sikkerhet fra 1950-tallet. Les mer om dette trykkeriets spennende krigshistorie på side 12.

Har du lyst til å være med å lage TgM?

Vi trenger flere som vil være med. Om du skriver, tegner eller tar bilder, ta kontakt med Adolf Larsen, eller en av de andre i redaksjonen (side 2).

Møter i foreningen

Ledelsen i foreningen har en kontinuerlig utfordring rundt dette med å skape aktivitet,

Vi vil helst øke og videreutvikle den vi har. Dette gjelder alt fra års- og halvårs-møter, tema-møter, kurs og kurstemaer, konferanser, faglige og politiske. Dette er ikke en utfordring av ny dato.

Jeg kom over en artikkel i Norsk Lito-grafia nr.5 desember 1954 hvor innsenderen spør: Er du dus med din fagforening, og et utdrag i artikkelen som er sitat: For er det slik at fagforeningsmøtene er innholdsløse og stereotipe, så kan de overhodet ikke samle folk i en tid da det er masse andre møter, tilstillinger, forestillinger og radioprogrammer som roper på menneskene.

Å vi som trodde tidsklemma var noe som dukka opp i 1990 årene! Men jeg

har nå hele tiden vært av den oppfatning at det er en avsporing av utfordring-en. Tid er et vidt og stramt begrep, som for oss alle vil endre seg fra dag til dag. **Utfordringen vår ligger i å engasjere, og kunne gi et bredt tilbud til beste for medlemmene og foreningen. Hvis ikke vi klarer å engasjere våre medlemmer vil fagforeningen sakte men sikkert råtne på rot.** Uten en levende fagforening vil presset og aggressiviteten på velferdsgoder, lønns og arbeidsvilkår øke voldsomt, eksempelvis pensjonsreformen som vil svekke pensjonene for det fleste av oss.

Men er det tid for dommedags varsler? Nei det er ikke det, men det er grunn til å sette utfordringen på dagsorden, så å si all aktivitet i foreninga har stagnert eller gått tilbake. Det være seg i regi av kvinnegruppa, ungdomsgruppa, trykkerklubben og en som

fremdeles trenger gjenoppliving typolitolubben. Her burde det være noe for enhver smak. Utfordringen er tema som fenger og informasjonen ut til medlemmene. Dette er også kjente utfordringer. Så kom Silje fra ungdomsgruppa på en ide om et fagseminar hos Stig & Stein, og for første gang på mange år fikk vi et møte som blei overfylt. Det var kun plass til 40 stykker og førstemann til mølla var prinsippet.

Det viser at det nytter, men vi må ha dere med på laget.

Benytter samtidig anledningen til å ønske alle medlemmer en god jul og et godt nytt år

Terje Fjellum

60 foreninger og faner samlet foran Stortinget i en markering for AFP-ordningen

Foreningene og fanene stammet fra Verdal via østlandsfylkene til Jæren, og fra et bredt spekter av LO-forbund.
Foto: Finn Jensen

– Det er ingen overraskelse for meg at dere trosser dette været for å forsvare noe som er så viktig, sa Reulf Steen i sin appell.

Oppmyking av frontene

Siste uka i november ble det holdt en felleskonferanse mellom NHO Grafisk og Fellesforbundet. Bakgrunnen for konferansen er et ønske hos klubber og avdelinger innenfor forbundet om å bedre dialogen og klimaet fram mot tariffoppgjøret 2008.

Av **Adolf Larsen**

Forståelsen for at noe måtte gjøres i perioden mellom oppgjørene har vært økende etter siste tariffoppgjør, og det har både i FF og i Oslo, og andre avdelinger, vært en utvikling mot et nytt standpunkt når det gjelder helgearbeid i siviltrykkeriene.

Hvor er vi?

Arbeidsgiverne har, spesielt siste året sendt ut signaler om at interessen for videre satsing på trykking i Norge er avhengig av endrede betingelser, og forbundet og de sentrale klubbene har vært enige om at dette kunne ses på under gitte forutsetninger.

Det generelle bakgrunnsbildet for oss i Fellesforbundet er at 1/3 av grafisk bransje er rasjonalisert bort, det er så godt som ingen rekruttering og lønnsnivået innen trykk er 107 % av industrigjennomsnittet, mot 121 % i 1991.

Samtidig er det et lønnsnivå under danske lønninger, men godt over nivået i Sverige. En samlet driftstid for skiftarbeid på 128 timer mot henholdsvis 132 og 152 i Sverige og Danmark.

Det er blitt færre aktører, og for rotasjstrykkeriene spesielt er situasjonen pr dato at Hjemmet Mortensen er ute til

salg, Aktietrykkeriet har tapt penger i flere år, Norprint i Stavanger blir nedlagt hvis ikke de danske eierne investerer i nytt trykkeri, og Aller Trykk er under vurdering.

Felles sak, felles skjebne

I en slik situasjon, og hvor flere aktører i bransjen tror på omfattende endringer om rammebetingelsene fortsatt skal være så forskjellig fra våre naboland, fattet tillitsvalgte som var tilstede på konferansen følgende felleserklæring:

Erklæring fra de tillitsvalgte i sivilbedriftene samlet til møte på Gardermoen 27. og 28. november 2007:

Som klubbtiltillitsvalgte er vi valgt av våre medlemmer til å vareta deres interesser best mulig.

I land etter land har de grafiske kollegene blitt tvunget til å arbeide i helgene slik at vi nå står alene om å forsvare helgefri for medlemmene. Under trusler fra arbeidsgiverne om at det ikke vil bli investert nevneverdig i de store trykkeriene dersom det ikke blir innført helgearbeid også hos oss; en situasjon som minner mye om situasjonen på åttitallet da vi forsøkte å forsvare oss mot nattarbeid, har vi sett oss tvunget til å gå inn for at det åpnes for forhandlinger om helgearbeid på siviloverenskomsten.

Det er ikke mange av våre medlemmer som ønsker at overenskomsten åpnes opp for helgearbeid. Vi ønsker det heller ikke selv, men føler oss tvunget til dette skritt for at bedriftene skal kunne konkurrere med de utenlandske bedriftene.

Vi har nå kommet til et punkt der vi må foreta en avveining mellom medlemmenes ønsker og bedriftenes krav om

rammevilkår for å sikre arbeidsplassene best mulig for fremtiden.

Niels Killi Aller Trykk, Svein Arild Olsen og Ole Ueland Aktietrykkeriet, Øystein Brenden AiT Otta, Rune Holm AiT Trondheim, Kjetil Larsen Hjemmet Mortensen Trykkeri, Per Indrehus Lundebey & Co, Ingolf Sigurdson Naper Informasjonsteknologi, Tom Rune Olsen Nordbook as, Tor Inge Sunde Norprint Rotasjon, Johnny Sivertsen Nova-Print Stavanger, Vidar Arnesen PDC Tangen

Hva skjer?

En slik endret politikk vil selvfølgelig bli gjenstand for en organisatorisk behandling i Fellesforbundet. Erklæringen, som er undertegnet av de tillitsvalgte fra de mest sentrale bedriftene innen ark og rotasjonsmarkedet, vil komme opp i Seksjonsråd Grafisk i desember. Etter det vil det bli forhandlinger om rammer og betingelser for en slik avtale om utvidet helgearbeid.

Noen av elementene som må på plass i en slik avtale vil være:

- **Lokal enighet**
- **Betaling for helgearbeid**
- **Unntak fra helgearbeid i høytider og helligdager.**

Det er viktig å presisere at det at det gis en åpning ikke betyr at helgearbeid blir innført. En slik avtale vil fortsatt være avhengig av enighet lokalt.

Når hele avtalen, med betingelser, er ferdigforhandlet vil den komme tilbake til Seksjonsråd Grafisk og bli godkjent der som dispensasjonsavtale i forhold til overenskomsten, slik det har blitt praktisert i forhold til avisoverenskomsten tidligere.

Dama vår går på slakk line over Carl Bernes plass i Oslo hver morgen for å rekke bussen til et av sine mange vikariater. Hun figurerer både i Universitas og Dagbladet. I seg selv en halsbrekkende øvelse. Så har da også Lina Merit Jacobsen en halsstarrig utdanning i ryggsekken.

Hva sier dere til filmstudium i Kabelvåg på veien mot helstøpt ombrekker? Drillet i faget blei hun hos institusjonen Scheibler og Sogn videregående. Etter dette knakk hun koden på Uio grunnfag Sosialantropologi, intet mindre. «I senere tid har jeg tatt opp studiene på Blindern og fullført en bachelor grad i Kultur og samfunn», avslutter Lina Merit sin lille intro.

– *Hva jobber du med for tiden?*

– Jeg jobber som ombrekker-vikar i Universitas og i Dagbladet.

– *Du syns ikke det blir stritt med to jobber samtidig?*

– Når de kolliderer blir jeg litt svett, men ellers går det greit.

– *Syns du det var nødvendig både med grunnfag Sosialantropologi og bachelor Kultur/samfunn for å bli en duganes ombrekker?*

Foto: Fredrik Birkelund

Hei, kollega-spalten. Her er jeg i Sverige for å lage film. Jeg er lydmann på filmen «Att skjuta en mås» og står med høretelefoner på ørene. Regissøren Pia Tjäder sitter på huk.

– Ja, det syns jeg virkelig. Ombrekkerer er en skolert rase, og jeg ville ikke skjemme ut standen med noe mindre enn de fag jeg har på Blindern.

– *Men filmlæra fra Kabelvåg var vel litt ...*

– Langt ifra, Kabelvåg ligger sentralt i Lofoten, og skal man vite litt om steinrøysa vi bor i er dette det minste en grafiker bør ha med seg. Slike utflukter anbefales.

Filmstudiet kunne alle ha godt av: Det dreier seg å feste en historie til filmrullen. Herved utfordres alle i grafisk.

– *Hvilke typer liker du best?*

– Har ingen bestemt hang til noen bestemte typer, men falt veldig for Minion da jeg redesignet Universitas i sommer, slank, men samtidig rund. Likevel definerte trekk.

HEI ALLE PENSJONISTER!

Kan det være noe for deg å treffe tidligere kollegaer en gang i blant?

Du har muligheten hvis du besøker Oslo-typografenes pensjonistforening, Vetlandsveien 99-101 (Oppsals Samfunnshus), kl 12.00-14.00. Vi har mange fine turer og teaterbesøk! Vi har et røykfritt miljø.

Møtedager for 2008 er:

23. januar (onsdag) - 27.februar (onsdag) - 27.mars (torsdag) - 23.april (onsdag)
28.mai (onsdag) - 18.juni (onsdag) - 20.august (onsd) - 17.september (onsdag)
22. oktober(onsdag) - 26.november(onsdag) - 11.desember(torsdag)

En fin sosial sammenkomst! Ta en tur! Vel møtt! Ring Steinar Bjerkelund - tlf. 22 75 50 73 - mobil 906 83 317

Ungdomskonferansen

Helgen 19.-21. oktober 2007 ble den årlige ungdomskonferansen for Oslo og Akershus arrangert på Hønefoss. Det var 24 flotte ungdommer som møtte opp for å delta på årets vakreste eventyr.

Det var spesielt hyggelig å stifte bekjentskap med de fem deltagerne fra Hotell og Restaurantarbeiderforeningene i Oslo og Akershus.

Oslo Grafiske fagforening var representert med Merete Warsla, Kristin Ness Svendsen og Silje Renate Bækkelund.

Silje ble av konferansen valgt som delegat til Fellesforbundets sentrale ungdomskonferanse.

Ungdomsgruppa i Fellesforbundet Oslo og Akershus ble etablert på nyåret 2007 og arbeider med å skape et forum hvor ungdom i distriktet kan møtes og diskutere saker som opptar dem. Andre oppgaver som ungdomsgruppa har er deltagelse i LOs Sommerpatrulje, lærlingpatrulje, skolebesøk, planlegging og arrangement av ungdomskonferansen for Oslo og Akershus og deltagelse på den årlige jobb- og utdanningsmessa.

Styret som ble valgt ved opprettelsen ble gjenvalgt for å videreføre arbeidet de har startet:

- Leder: Roger Kristensen, avd. 601 Oslo Tømrer og Byggfagforeningen
- Nestleder: Silje Renate Bækkelund, avd. 850 Oslo Grafiske Fagforening
- Sekretær: Anders Dahl Rasmussen, avd. 605 Rørleggernes Fagforening

Innholdet

Hovedtemaet på konferansen var hvordan vi kan motvirke negative fordommer som rasisme og diskriminering av etniske minoriteter, homofile og funksjonshemmede. Håvard B. Øvregård i

Før eller siden vil man kanskje møte den utfordringen det er å holde tale, og da er det godt at man har har fått trent seg i denne vanskelige kunst.

Norsk Folkehjelp var innleder om dette dagsaktuelle temaet som det er svært nyttig å få nærmere forståelse for. I tillegg går det på tvers av alle de forskjellige fag og yrker som var representert på årets ungdomskonferanse. Deltagerne var svært fornøyde med Øvregård sitt engasjerende opplegg som ikke var et rent foredrag, men også inkluderte hele konferansens deltagere i forskjellige aktiviteter.

Om ettermiddagen var det kurs i tale- og debatteknikk. Dette er et ledd i å forberede ungdommene på det som skjer på Fellesforbundets sentrale ungdomskonferanse hvor debatten skjer fra talerstolen. Før eller siden vil du måtte ta denne utfordringen det er å holde en tale, enten det er i organisasjonen, i familiesammenheng som for eksempel bryllup, dåp eller konfirmasjon. Da er det godt å ha gjort dette før og være litt tryggere på seg selv.

Søndag morgen gjorde forsamlingen seg klar til å fremføre oppgaven de fikk lørdag; nemlig å stå på talerstolen og fronte en sak eller fortelle om noe de interesserer seg for. For noen av deltagerne var dette aller første gang de entret en talerstol, mens andre hadde mer erfaring og kunne bidra med nyttige råd og tips etter å ha stått på talerstolen under Fellesforbundets 5. ordinære Landsmøte i år. Alle gjennomførte oppgaven med glans!

Søndag klokken 13:00 var det slutt. Det var bred enighet om at det hadde vært en lærerik konferanse. Vi reiste hver til vårt med ny kunnskap og nye venner i «sekken». Konferansens deltagere fortjener skryt. De deltok aktivt og viste stort engasjement og interesse.

Takk for en fin tur, alle sammen!

Knut Birger Andersen

Fakta og retningslinjer for Fellesforbundet Oslo og Akershus Ungdomskonferanse:

- Arrangeres hver høst i forkant av Fellesforbundets sentrale Ungdomskonferanse.
- Hver avdeling av de 13 avdelingene i Oslo og Akershus har mulighet til å sende den ungdomstillitsvalgte i styret samt to medlemmer, konferansen kan til sammen telle 39 personer.
- Tre representanter fra hver avdeling har stemmerett.
- Ungdomskonferansen velger delegater som skal representere Oslo og Akershus på Fellesforbundets sentrale ungdomskonferanse.
- Ungdomskonferansen velger representanter til LOs Ungdomsutvalg Oslo og Akershus.
- Ungdomskonferansen velger styret i sin egen ungdomsgruppe som er satt sammen av representanter fra Fellesforbundets avdelinger i Oslo og Akershus.
- Har et læringsmål med et dagsaktuelt tema hvert år.

VI GRATULERER

*Oslo Grafiske fagforening
gratulerer sine jublanter*

Januar 2008

50 år

050158, Jørgensen Rune, Vallerudkollen 12, 1476 RASTA
090158, Fjeld, John Rhoar, Chr. Hellumsvei 5, 0951 OSLO
200158, Andresen, Johnny Eugen, Bølerskrenten 10,
0691 OSLO
200158, Ølstøren, Knut Olav, Asbjørnsensvei 160,
1476 RASTA
300158, Greffon, Hamid, Lensmann Klevsvei 69,
2019 SKEDSMOKORSET

60 år

020148, Westby, Kjell, Øysteinsgate 3 B, 2004 LILLESTRØM
030148, Myhre, Svein Aslak, Joh Castbegsvei 6, 0673 OSLO
040148, Waheed, Abdul, Gurinestubben 2, 0584 OSLO
080148, Ruud, Trond Viktor, Ragnhild Schibbyes vei 58,
0968 OSLO
100148, Mahal, Harcharan Singh, Grantunet 13, 1274 OSLO
110148, Rekkedal, Svenn Olav, Radarvn. 41, 1152 OSLO
130148, Eng, Grete Elisabeth, Nordåsv. 29, 1251 OSLO
190148, Kålås, Nils Magnus, Selvbyggerv. 96, 0591 OSLO
310148, Hansen, Steven Kwek, Vestlisvingen 80, 0969 OSLO

70 år

220138, Andersen, Asta Kristine, Gamle Enebakkv. 1071,
1188 OSLO
240138, Haugerud, Laila Synnøve, Krokliveien 39,
0584 OSLO
270138, Marthinsen, Kristine, Konvallv. 17, 2742 GRUA

75 år

040133, Finstad, Arne Frank, Ryenstubben 4, 0679 OSLO
130133, Knudsen, Egil, Thv. Meyersgt. 5, 0555 OSLO
130133, Lindberg, Per Halvard, Larviksgt. 3, 0468 OSLO
170133, Lundgren, Bjørn, Berglyv. 3, 1262 OSLO
240133, Nebben, Arvid Madsen, Magnhildrud Alle 12,
1809 ASKIM
260133, Iversen, Oluf Hilmar, Beverveien 23, 0596 OSLO
310133, Bech, Romar William, Nissetoppen 6 A,
2050 JESSHEIM
310133, Kull, Gunnar Olav, Lundsveien 1, 1816 SKIPTVET

80 år

120128, Eriksen, Erling Tormod, Grefsen. 34 A, 0485 OSLO
200128, Tupsjøen, Alf, 2450 RENA
250128, Berntsen, Bjørg Ranheid, Øivindsvei 8, 0590 OSLO
270128, Foseidberget, Olav, Sarsgt. 50, 0564 OSLO

85 år

070123, Eriksen, Odvar Norman, Skøyenkroken 11,
Leil. nr. 604, 0686 OSLO
110123, Langli, Egil Dagfinn, Selvbyggerv. 131, 0591 OSLO
140123, Jensen, Borgny Bore, Hagapynten 23, 0673 OSLO

90 år

040118, Faksvaag, Egil, Løvenskioldsveien 17, 1358 JAR
130118, Pettersen, Clarice Olaug, Kjelsåsv. 102, 0491 OSLO

Februar 2008

50 år

080258, Berg, Kjell Erik, Lørdagsrudv. 12,
1472 FJELLHAMAR
080258, Enersen, Jon Inge, Glostrupvn 46, 2013 SKJETTEN
120258, Rønning, Morten, 2164 SKOGBYGDA
190258, Sand, Arne Georg, Sandbekkfare 52,
2006 LØVENSTAD
200258, Vold Unni, Leilighet 4, Stallerudveien 103,
0693 OSLO
220258, Aaseth, Terje, Røyskattv. 6 A, 1413 TÅRNÅSEN
250258, Larsen, Jonny, Kjellerg. 34, 2003 LILLESTRØM
250258, Nguyen, Trang, Garver Ytteborgsv. 125, 0977 OSLO

60 år

040248, Hasselberg, Peder Bjørn, Teigenveien 12 C,
1580 RYGGE
050248, Caglar, Hasan, Mimarsinan Mah., Kebela Sok No. 4,
Konya, TURKEY
060248, Jørvan, Jo Oddbjørn, Skullerudvn. 83, 1188 OSLO
130248, Halvorsen, Leif, Lofsrudhøgda 99 B, 1281 OSLO
140248, Caspersen, Terje, Godliaveien 12, 0682 OSLO
170248, Danielsen, Arne, Beverv. 57, 3470 SLEMMESTAD
250248, Jullum, Solveig, Stovnerbakken 19, 0980 OSLO
280248, Thalberg, Erik, Furstv. 5, 1367 SNARØYA
290248, Gulbrandsen, Per, Rostedsgt. 161, 0178 OSLO

70 år

020238, Andersen, Alfred, Strømsveien 55, Leilighet 301,
2010 STRØMMEN
030238, Gisleberg, Ivar, Krepsv. 1, 1481 HAGAN
040238, Knoff, Ivar, Tyriveien 19, 1405 LANGHUS
060238, Marthinsen Jan Terje, Jomfru Winthersv. 22,
1540 VESTBY
090238, Hovland, Tore, Ravnåsv. 17 B, 1254 OSLO
130238, Stene, Ellenor, Vittenbergv. 52, 1472 FJELLHAMAR

150238, Kristiansen, Finn, Selvbyggerv. 29, 0591 OSLO
200238, Hansen, Sven Arild, Lindebergåsen 18 A,
1068, OSLO
200238, Olaussen, Erik Aage, Alvernlia 47,
1453 BJØRNEMYR
210238, Johansen, Kari, Amtmann Meinichsgt. 20 D,
0482 OSLO
270238, Johnsen, Tore Olav, Krangev. 26,
1450 NESODDTANGEN

75 år

220233, Nilsen, Ivar Øivind, Langbølgen 44, 1150 OSLO

80 år

270228, Ellevold, Arvid, Bjørnebærstien 4, 1348 RYKKINN

85 år

030223, Kristiansen, Connie, Benterudg. 8, 3511 HØNEFOSS
040223, Pedersen, Arne Willy, Konglestien 23,
1412 SOFIEMYR
240223, Fevang, Knut Jacob, Simon Darresvei 67, 0669 OSLO

Mars 2008

50 år

110358, Straith, Jan Terje, Skolev. 10,
1914 YTRE ENEBAKK
190358, Brøter, Hanne, Oppsaltoppen 21 E, 0687 OSLO
200358, Gregusson, Harald, Theresesgate 52 B, 0168 OSLO
200358, Hansen, Knut Rune, Kongsvingerveien 10,
2040 KLØFTA
250358, Andersen, Kjell Odvar, Gneisveien 85, 1555 SON

60 år

010348, Ilyas, Mohammed, Arnljot Gellinesvei 13,
0657 OSLO
030348, Granås, Kjell, Lutvannsveien 32, 0676 OSLO
030348, Selboe, Kari, Bjerkeveien 88, 1350 LOMMEDALEN
060348, Høgberg, Arne Fredriksen, Grusveien 42, 1158 OSLO
080348, Sørli, Bjørn, Utsiktsveien 59 B, 1482 NITTEDAL
080348, Wang, Tom, Lerkev. 14, 1053 OSLO
140348, Samuelsen, Øivind Harry, Slemmestadveien 517,
1391 VOLLEN
150348, Penick, Lars Christian, Ravnkroken 17 H,
1254 OSLO
170348, Sjølie, Torunn Synnøve, Kantarellen Terrasse 18,
1286 OSLO
190348, Johansen, Yngve Olaf, Harald Sohlbergsvei 2,
1064 OSLO
190348, Syversen, Ragnar, Vestlisvingen 92, 0969 OSLO
200348, Ødegård, Terje, 1930 AURSKOG
260348, Eriksen, Åse Sonja, Tvetenv. 253, 0675 OSLO

260348, Lindstad, Gerd, Granstangen 30 A, 1051 OSLO
290348, Alexander, Eli Reidun Bruf, Vestre Åslund 13 E,
1440 DRØBAK
290348, Larsen, Tore Gunnar, Ødegårdsv. 11, 1274 OSLO
300348, Røraas, Reidar, Bekkasinv. 8, 2008 FJERDINGBY

70 år

090338, Berntsen, Harald Kjell, Martin Lingesvei 1,
0692 OSLO
090338, Jamaris, Harison Bin, Libakkvn 25 C, 1184 OSLO
100338, Hopland, Bjørn Helge, Sørumsgr. 18,
2004 LILLESTRØM
110338, Knudsen, Roger, Erlendsvei 68, 0669 OSLO
150338, Ingebretsen, Ragnhild, Kirsebærhagan 29 A,
3070 SANDE I VESTFOLD
190338, Hansen, Kjell, Tosletta 20, 1453 BJØRNEMYR
210338, Hokseng, Oddbjørn Gunnar, Sandvegen 2, 2166 OPPAKER
220338, Førnes, Willy, Tandbergv. 55, 1929 AULI
270338, Hoffmann, Arne Johan, Sandv. 99, 2166 OPPAKER
280338, Johansen, Ivar, Ole Bullsgt. 44, 2000 LILLESTRØM

75 år

010333, Letnes, Otto, Kristinsvei 392, 0669 OSLO
070333, Holmen, Einar, Økriv. 48, 1349 RYKKINN
070333, Kristensen, Arne Kåre, Rådhusv. 2 A,
1940 BJØRKELANGEN
080333, Carlsen, Knut Odvar, Fabrikkg. 7,
2004 LILLESTRØM
080333, Wolden, Odd, Toppenhaugen 41, 1415 OPPEGÅRD
130333, Johansen, Kjell Sverre, Odvar Solbergsvei 124,
0973 OSLO
150333, Celdran, Jose Gomariz, Enerhaugg. 5, 0651 OSLO
210333, Evensen, Knut A., Leif Larsensvei 14,
1338 SANDVIKA
300333, Tømmervik, Bjørn Cato, Regnbuev. 25, 0664 OSLO
310333, Brændeland, Bjørn, Øvre Bjertnes 15,
1482 NITTEDAL

80 år

020328, Sønderland, Ingrid Christi, Frederik Stangsgt. 45,
0264 OSLO
030328, Wang, Reidun Marit, Helgesensgt. 83 B, 0563 OSLO
070328, Karlstrøm, Kjell Reidar, Kjelsåsv. 27, 0488 OSLO

85 år

070323, Kjoss, Arne Kolderup, Kalbakkslyngen 15,
0951 OSLO
310323, Berg, Arnlaug Ingebjørg Gu, Jerikov. 23 B,
1067 OSLO

90 år

080318, Hillmann, Aslaug Synøve, Eindridesvei 4,
0575 OSLO
150318, Nilsen, Walther, Treschowsgt. 21, 0470 OSLO

**Grafisk Museum på Gjøvik ønsker korrekturpresse
i bordmodell til sin utstilling.**

Henvendelse til Per Furseth mobil: 970 61 761.

Juletreffest med OGF.

Søndag 6. januar 2008. Kl. 16-1830 i Folkets hus

Gang og leker rundt juletreet, godt hjulpet av et nisseorkester fra Sagene.
Servering, film, tryllekunstner samt poseutdeling av julenissen.
Salgsdisk for de voksne.

Billetter kr. 50,- for barn (kr10,- for voksne) blir å få kjøpt i OGF's lokaler
Sagveien 24 fra mandag 3. desember.

På grunn av posebestilling må billettsalget avsluttes 3. januar. Vi oppfordrer
klubber til å ta opp felles bestilling.

Det kan også bestilles billetter ved å sende inn på bankgiro.
Merk tydelig antall barn/voksne billetter samt navn og adresse.
Bankgiro: 9001 06 06151. Betales senest 2. januar

Fellesforbundets avdeling 1150
Oslo Grafiske Forening

